

**UCHWAŁA NR XI/ 76 /2015
RADY GMINY KADZIDŁO**

z dnia 19 października 2015 roku

w sprawie uchwalenia Strategii Rozwoju Gminy Kadzidło na lata 2015-2030

Na podstawie art.18, ust.2, pkt.6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz.U.z 2013r.,poz.594; z późn. zm.) uchwała się co następuje :

§ 1. Uchwała się Strategię Rozwoju Gminy Kadzidło na lata 2015-2030 stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Kadzidło.

§ 3. Uchwała wchodzi z życie z dniem podjęcia.

**Przewodniczący Rady
Gminy Kadzidło**

Jan Mirosław Kulasik

Strategia Rozwoju Gminy Kadzidło na lata 2015-2030



SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE	3
1.1. Podstawowe założenia koncepcyjne	3
1.2. Zarys metodyki strategicznego planowania rozwoju gminy	3
1.3. Samorząd terytorialny jako podstawa funkcjonowania gminy.....	4
2. DIAGNOZA STANU GMINY KADZIDŁO	5
2.1. Funkcjonalno – przestrzenna struktura gminy	5
2.2. Funkcja i struktura gospodarki	11
2.3. Uwarunkowania demograficzne i rynek pracy	13
2.4. Infrastruktura społeczna i techniczna	16
3. BUDŻET GMINY, A LOKALNY ROZWÓJ GOSPODARCZY	37
4. ANALIZA UWARUNKOWAŃ ROZWOJU	41
4.1. Uwarunkowania rozwoju o charakterze zewnętrznym	41
4.2. Uwarunkowania rozwoju o charakterze wewnętrznym	42
5. MISJA I STRATEGICZNE CELE ROZWOJU GMINY	45
6. SYSTEM FINANSOWANIA STRATEGII.....	64
7. ZAKOŃCZENIE	64

1. WPROWADZENIE

1.1. Podstawowe założenia koncepcyjne

Rozwój zrównoważony to rozwój społeczno-gospodarczy, w którym, w celu zrównoważenia szans dostępu do środowiska poszczególnych społeczeństw i ich obywateli - zarówno współczesnych jak i przyszłych pokoleń następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych, społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych. O rozwoju zrównoważonym mówią również zapisy ustawy o ochronie środowiska. **Agenda 21** - to program działań na rzecz zrównoważonego rozwoju w perspektywie XXI wieku uwzględniający globalną, międzynarodową, krajową i lokalną /gminną/ skalę działań, czyli jest to w praktyce program integrujący wprowadzanie w życie łądów: ekologicznego, społecznego, ekonomicznego, przestrzennego i instytucjonalnego w zakresie zarządzania. Tworzenie strategii ekorozwoju w gminach jest niezbędnym warunkiem wypełnienia międzynarodowych zobowiązań Polski odnośnie wdrażania zasad zrównoważonego rozwoju.

1.2 Zarys metodyki strategicznego planowania rozwoju gminy

Pierwszym elementem budowy strategii była szczegółowa charakterystyka istniejącej sytuacji. Źródłem danych są opracowania własne, dane statystyczne przekrojowe z lat 2011-2014, dane statystyczne WUS za 2013 r. obejmujące szczegółową analizę wybranych zagadnień oraz dane statystyczne z lat wcześniejszych, z uwagi na brak późniejszych opracowań. Strategia nie skupia się jedynie na zagadnieniach gospodarczych, ale w sposób zintegrowany obejmuje wszystkie istotne dziedziny lokalnej rzeczywistości, wychodząc od środowiska jako uwarunkowania podstawowego, poprzez gospodarkę z infrastrukturą techniczną, zagadnienia społeczne, po elementy zarządzania. Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy opracowana została w toku uspołecznionego procesu, obejmującego udział przedstawicieli władz i społeczności lokalnej. Proces planowania był procesem aktywnym i realizowanym w formie ankiet, analizy, konsultacji wyników pracy, indywidualnej pracy pracowników Urzędu Gminy, pracowników jednostek organizacyjnych gminy.

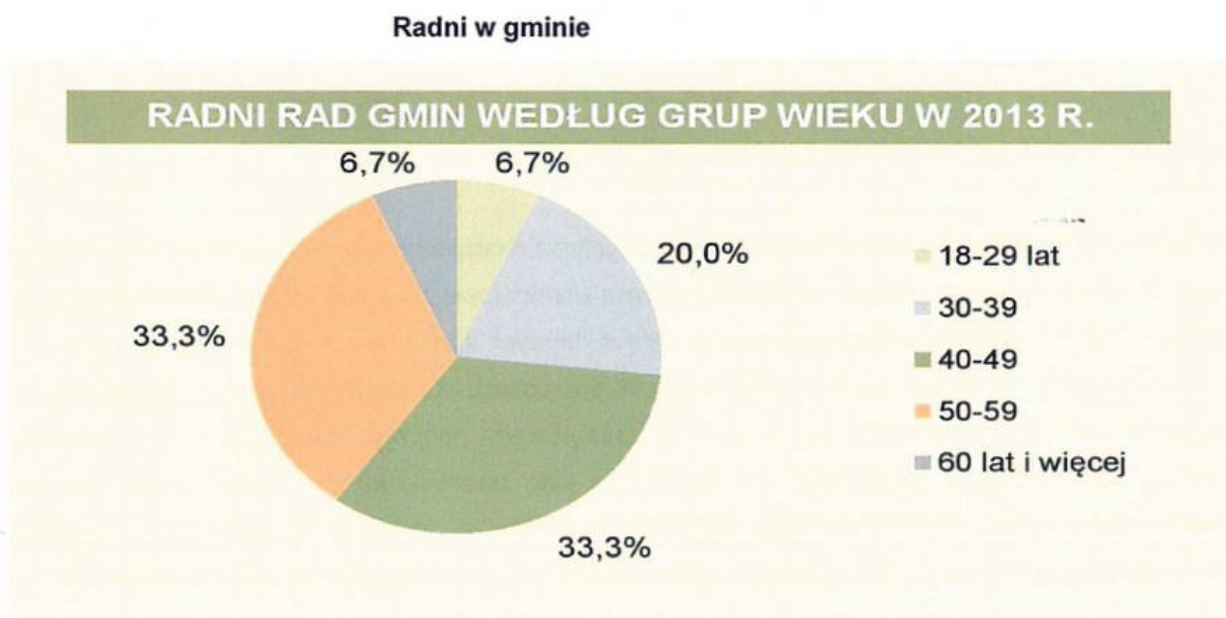
Strategia to wyznaczenie głównych, długoterminowych celów działania, celów pośrednich oraz metod ich osiągnięcia. Można powiedzieć krócej, że strategia to po prostu racjonalne planowanie. Zarządzanie strategiczne w sektorze administracji publicznej ma znaczenie przede wszystkim ze względu na potrzebę stałej racjonalizacji oraz podnoszenia efektywności gospodarowania funduszami publicznymi, a także stałe podnoszenie jakości usług świadczonych na rzecz społeczeństwa.

1.3 Samorząd terytorialny jako podstawa funkcjonowania gminy

Samorząd terytorialny to prawo i rzeczywista zdolność społeczności lokalnych do regulowania i zarządzania zasadniczą częścią spraw publicznych w granicach określonych ustawami. Z politycznego punktu widzenia jest to jedna z form uczestnictwa w sprawowaniu władzy.

Wspólnoty lokalne i reprezentujące ją władze samorządowe w wielu krajach świata, w tym także i w Polsce, przyjmują coraz większy zakres obowiązków i kompetencji. Występując w imieniu i na rzecz własnych społeczności, władze lokalne podejmują działania mające na celu rozwój społeczno – gospodarczy danego obszaru i zapewnienie możliwie najlepszych warunków życia.

Siedzibą władz gminy Kadzidło jest wieś Kadzidło. Organami gminy jest Rada Gminy i Wójt Gminy. W gminie Kadzidło Rada Gminy liczy 15 radnych.



Źródło. Dane GUS

Organy gminy wykonują swoje zadania przy pomocy Urzędu Gminy oraz gminnych jednostek organizacyjnych. Rada Gminy jest organem stanowiącym i kontrolnym gminy, z wyłączeniem spraw rozstrzyganych przez mieszkańców w drodze referendum. Wewnętrzными kolegialnymi organami rady są komisje rady. Na podstawie uchwały Rady Gminy w gminie Kadzidło powołane są 4 stałe komisje rady:

- 1) Komisja Budżetu i Rozwoju Gminy
- 2) Komisja Rewizyjna
- 3) Komisja Rolnictwa, Planowania Przestrzennego i Ochrony Środowiska
- 4) Komisja Kultury, Oświaty i Zdrowia

Wykaz jednostek organizacyjnych Gminy:

- 1) Centrum Kultury Kurpiowskiej im. Ks. Mieczysława Mieszki w Kadzidle,
- 2) Ośrodek Pomocy Społecznej w Kadzidle,

- 3) Zespół Obsługi Szkół i Przedszkoli w Kadzidle,
- 4) Zespół Placówek Oświatowych im. Papieża Jana Pawła II w Dylewie,
- 5) Zespół Placówek Oświatowych im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Kadzidle,
- 6) Zespół Szkół im. Ks. Jana Twardowskiego w Chudku,
- 7) Zespół Szkół im. Ks. Jerzego Popiełuszki w Wachu,
- 8) Publiczne Gimnazjum im. Gen. Aleksandra Krzyżanowskiego „Wilka” w Kadzidle,
- 9) Gminna Biblioteka Publiczna im. Wojciecha Woźniaka w Kadzidle.

Wykaz spółek z ograniczoną odpowiedzialnością:

Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Kadzidle spółka z ograniczoną odpowiedzialnością.

2. DIAGNOZA STANU GMINY KADZIDŁO

2.1. Funkcjonalno – przestrzenna struktura gminy

Gmina Kadzidło położona jest w powiecie ziemskim ostrołęckim w północno – wschodniej części województwa mazowieckiego w odległości 20 km od Ostrołęki i około 140 km od Warszawy. Graniczy z gminami: Baranowo, Myszyniec, Lelis, Łyse, Zbójna (województwo podlaskie).

W gospodarce rynkowej jakość przestrzeni staje się ważnym atutem we współzawodnictwie o atrakcyjność z innymi regionami. W Unii Europejskiej wzmocniane są kierunki urbanizacji opartej na zintegrowanym transporcie i łączności oraz zachowaniu tożsamości regionu przez kształtowanie i ochronę środowiska przyrodniczego. W gminie ważne znaczenie mają powiązania przestrzenne, które wynikają głównie z tendencji do kształtowania się sieci osadniczej oraz w ślad za nią infrastruktury technicznej, w tym transportowej, której rozwój jako czynnika determinującego kierunki rozwoju przestrzennego, wymuszony jest przez gwałtowny rozwój motoryzacji. Plan zagospodarowania przestrzennego opracowany został dla miejscowości Kadzidło i uwzględnia najważniejsze postulaty mieszkańców przy jednoczesnym ograniczeniu ingerencji w środowisko naturalne. W Gminie Kadzidło występują charakterystyczne dla równiny kurpiowskiej przemiennie występujące pasma ułożone w kierunku północny zachód – południowy wschód:

- kompleksów leśnych porastających wydmy stanowiące ok. 40 % powierzchni całej gminy,
- rzek Szkwa, Rozoga, Piasecznica i Omulew (rzeka Omulew płynie w naturalnym niezmienionym przez człowieka korycie rzeczonym o charakterze meandrującym),
- płaskich szerokich dolin tych rzek z kompleksami trwałych użytków zielonych,
- wypełniające ten układ pola uprawne o zróżnicowanym udziale zadrzewień i zakrzewień, bezodpływowych obniżień.

Ściśle związany z wyodrębnionymi jednostkami i strefami jest charakter układów przestrzennych osadnictwa. Na obszarze gminy można wyróżnić trzy podstawowe typy układu przestrzennego osadnictwa:

- typ osadnictwa rozproszonego o charakterze liniowym i powierzchniowym do i powyżej stu mieszkańców. Typ ten występuje głównie w części północnej, wschodniej oraz środkowej gminy,

- typ osadnictwa skupionego o charakterze ulicówki lub rzędówki o układzie pól w kształcie pasów. Typ ten występuje głównie w paśmie na pograniczu strefy krawędziowej dolin i kompleksów leśnych w części zachodniej i południowo zachodniej,
- typ osadnictwa zwartego, z różnego typu nawarstwieniami zabudowy oraz układu dróg o charakterze widlicy (wieś Dylewo) lub o charakterze układu przestrzennego typu wielodrożnicowego (wieś Kadzidło).

Opis mienia wg grup rodzajowych na dzień 31 grudnia 2014 roku

Grunty pod:	Powierzchnia w ha	Obiekty i urządzenia	Ilość
zielenią	0,2	budynki mieszkalne	6
lasami	1,5	ośrodki kultury	10
drogi, budownictwo mieszkaniowe, orliki, OSP i inne	260,2	oczyszczalnia ścieków	1
hydrofornie	0,5	przepompownia ścieków	23
szkołami	13,8	hydrofornia	2
ośrodkiem zdrowia	0,4	obiekty sportowe – stadion, orliki	3
obiektami sportowymi - stadion	2,7	budynek administracyjny Urzędu Gminy	1
ośrodkiem kultury	2,5	strażnice	4
budynkiem administracyjnym UG	0,3	przedszkole	1
oczyszczalnią ścieków i przepompowniami	1,4	szkoły	8
dworcem autobusowym	0,2	kolektor sanitarny	29,6 km
Razem:	283,7	wodociąg	166 km

Źródło: Opracowanie własne.

W gminie Kadzidło jest 25 wsi, z czego 24 posiada status sołectwa.

Podział miejscowości pod względem liczby ludności zamieszkującej wieś jest następujący:

- do 50 osób 3 wsie,
- 51 – 100 osób 2 wsie,
- 101 – 200 osób 5 wsie,
- 201 – 300 osób 6 wsi,
- 301 – 400 osób 4 wsi,
- 401 – 500 osób 1 wieś,
- pow. 500 osób 4 wsie.

Do największych należą wsie: Kadzidło, gdzie zamieszkiwało na dzień 31.12.2014r. 4260 osób, Dylewo – 1328 mieszkańców i Wach – 780 mieszkańców.

Podstawowym ciągiem komunikacyjnym jest przebiegająca z południa na północ droga krajowa nr 53 relacji Ostrołęka – Mazury. Wzdłuż tej trasy położone są największe miejscowości gminy – Kadzidło, Dylewo i Wach.

Połączenie większości miejscowości z siedzibą gminy zapewnia promieniście rozkładający się układ dróg powiatowych. Uzupełnia ten układ gęsta sieć dróg gminnych o stosunkowo dobrych parametrach technicznych.

W przedziale fizyczno – geograficznym obszar gminy położony jest w granicach mezoregionu Równiny Kurpiowskiej, wchodzącej w skład większej jednostki – makroregionu Niziny Północno - Mazowieckiej.

Dominującą jednostką geomorfologiczną jest równina sandrowa związana z odpływem wód glacialnych sprzed czoła lodowca w czasie zlodowacenia bałtyckiego oraz środkowopolskiego.

Powierzchnia sandru wyniesiona jest około 95 – 140m n.p.m., prawie płaska ze średnimi spadkami do 2% i łagodnie nachylona z północnego – zachodu na południowy – wschód.

W powierzchnię pola sandrowego lekko wcinają się nieregularne, często podmokłe obniżenia dawnego odpływu wód lodowcowych, stanowiące współczesne dna dolin rzecznych: Omulwi, Piasecznicy, Rozogi i Szkwy. Zróznicowanie pod względem szerokości doliny rzeczne są powiązane z szeregiem obniżeń wytopiskowych.

Na znacznych obszarach sandry są nadbudowane licznymi formami pochodzenia eolicznego, które występują w postaci wałów wydmych.

Pod względem budowy geologicznej gmina położona jest w granicach Wyniesienia Mazursko – Suwalskiego z prekambryjskim podłożem krystalicznym występującym pod stosunkowo niewielką pokrywą młodszych skał osadowych.

Gmina położona jest w dorzeczu Narwi, do której z prawej strony wpływają: Rozoga, Szkwą, Omulew i Piasecznica. Rzeki te są płytko wcięte w powierzchnie terasów zalewowych, zbierając wody z obszaru swych zlewni przy pomocy drobnych dopływów i systemu gęstej sieci rowów melioracyjnych. Rzeki wykorzystują nieregularne obniżenia dawnego odpływu wód lodowcowych w kierunku południowo – wschodnim. Z uwagi na małe spadki terenów proces odwadniania jest utrudniony, skutkiem czego występuje tutaj szereg podmokłości. W ramach szeroko zakrojonych prac melioracyjnych większość koryt rzecznych została wyprostowana, zlikwidowano szereg zakoli i starorzeczy, wycięto towarzyszące im zadrzewienia nadwodne, przyspieszono proces spływu wód powierzchniowych i odwodnienia terenów. Obecnie tylko Omulew zachowała swój naturalny przebieg.

Najwyższe stany wód w rzekach występują w czasie wiosennych roztopów, a najniższe w okresie lata. Amplituda wahań zawiera się w przedziale 1,0 – 1,7m na Szkwie, 0,7 – 1,5m na Rozodze oraz 0,9 – 1,0m na Omulwi.

Wody powierzchniowe zaliczone zostały do II klasy czystości. Z danych PIOŚ wynika, że na rzece Omulwi i Rozodze występują przekroczenia warunków w zakresie barwy i Miana Coli.

Gmina pozbawiona jest większych naturalnych bądź sztucznych zbiorników wodnych. Najczęściej spotykaną formą wód stojących są zanikające śródleśne bagienka o cennych wartościach ekologicznych. Najważniejszymi wśród nich jest Jezioro Bagno położone na zachód od Dylewa oraz zbiorniki w okolicach Krobi i Kadzidła. Ponadto w dolinie Omulwi występują starorzecza.

Gleby wykształciły się z utworów czwartorzędowych, plejstoceńskich piasków wodnolodowcowych i wydmowych, w mniejszym stopniu glin zwałowych oraz z holocenijskich utworów rzecznych i bagiennych. W obrębie równiny sandrowej występują gleby bielcowe, brunatne i czarne ziemie, a w dolinach i zagłębieniach terenu gleby torfowe, torfowo – mułowe, murszowe oraz mady.

Zróżnicowanie przestrzenne gleb jest stosunkowo małe, a przyczyną tego jest mało zróżnicowany skład mechaniczny oraz stosunki wodne w profilu glebowym.

Najkorzystniejsze warunki glebowe posiada rejon wsi Dylewo i Jeglijowiec, gdzie występują gleby brunatne wylugowane, bielcowe i czarne ziemie zdegradowane, dla których skalą macierzystą są gliny zwałowe. W ich towarzystwie pojawiają się nieco spiaszczone i okresowo podmokłe czarne ziemie zdegradowane. Z naglinowych piasków gliniastych wykształciły się gleby murszowate oraz brunatne wylugowane. Zwarte powierzchnie tej kategorii gleb spotyka się w trójkącie: Dylewo – Jeglijowiec – Kadzidło.

Zasadniczą jednak większość stanowią słabe gleby brunatne wylugowane 7 kompleksu żytnio – łubinowego wykształcone z piasków w VI klasie bonitacyjnej gruntów rolnych. Są niekorzystne dla rolnictwa i winny być przeznaczone pod zalesienie.

W bezpośrednim ich sąsiedztwie występują gleby brunatne wytworzone z piasków słabo gliniastych zalegających na piaskach luźnych. Gleby te nie wykazują koncentracji i występują w dużym rozproszeniu na terenie całej gminy.

W dolinach rzek oraz zagłębieniach terenu spotyka się gleby organiczne wytworzone z torfów niskich lub mineralne wytworzone z piasków rzecznych, mad i namułów. Są to gleby torfowe, murszowe – mineralne i czarne ziemie wykształcone z piasków gliniastych lub pylastych zalegających na piasku luźnym. Tworzą one pokrywę glebową w dolinie Rozogi, fragmentami w dolinie Piasecznicy, Omulwi i wokół uroczyska Karaska. Z kolei gleby murszowo – mineralne i murszowate wytworzone z płytkich piasków słabo gliniastych na piasku luźnym pojawiają się na pozostałych obszarach dolinnych.

Lasy porastają głównie gleby bielcowe, brunatne, rdzawe i kwaśne wytworzone z piasków luźnych. Stąd też najczęściej występującym siedliskiem jest bór świeży z dominującą w drzewostanie sosną i sporadycznie pojawiającą się osiką, dębem i brzozą. Podszyt jest nieliczny z jałowcem, jarząbkiem, brzozą, dębem oraz kruszyną. Ubogie runo stanowią mchy: rokieta, gajnik i widłorząd oraz borówki: brusznica, czernica, pszeniec, nawłóć i jastrzębiec.

Leśnictwo w gminie

LEŚNICTWO W 2013 R.	
Powierzchnia lasów ogółem w ha	10307,87
w tym lasy publiczne	7320,87
w tym własność gminy	4,10
Lesistość w %	39,8

Źródło. Dane GUS

W podziale klimatycznym Polski gmina zaliczana jest do dzielnicy środkowej charakteryzującej się średnią roczną temperaturą powietrza 6,6°C, z najcieplejszym lipcem – 17,3°C i najzimniejszymi lutym – -4,2°C. W ciągu roku notuje się średnio 50 dni mroźnych z temperaturą poniżej 0°C oraz 30 dni gorących z temperaturą powyżej 25°C. Przeciętnie obserwuje się 133 dni z przymrozkiem, najwięcej w styczniu. Okres wegetacji trwa tutaj około 200 – 210 dni, rozpoczynając się w drugiej dekadzie kwietnia i kończąc się pod koniec października. Lato trwa średnio 80 – 90 dni, a zima 100 – 110 dni.

Wilgotność względem powietrza wykazuje przebieg podobny do przeciętnego w kraju i w skali rocznej wynosi - 80%. Najwyższe wartości występują w okresie grudzień – styczeń - 89%, a najniższe w czerwcu – 70%. Z przebiegiem wilgotności związana jest częstotliwość występowania mgieł – około 42 dni w roku z maksimum ich pojawiania się w październiku. Średnie zachmurzenie wynosi 6,2^o w 11 – stopniowej skali, tj. poniżej przeciętnej w kraju (6,4). Najwięcej chmur pojawia się w listopadzie – 8,0^o, a najmniej we wrześniu – 4,8^o. Łącznie w roku notuje się około 136 dni pochmurnych.

Obszar otrzymuje średnio 527mm opadu, z czego 343mm przypada na okres wegetacyjny. Najwięcej opadów notuje się w lipcu – 78mm, najmniej zaś w lutym – 23mm. Opady letnie są krótkotrwałe z dużym ich natężeniem i towarzyszą im często burze (średnio 17 razy w roku). Pokrywa śnieżna zalega przeciętnie przez 83 dni, od listopada z przerwami do kwietnia.

W rozkładzie wiatrów dominuje sektor zachodni – 16,2% i południowo – wschodni (14,0). Najbardziej wieją wiatry z północnego – wschodniego i wschodu. Cisze atmosferyczne są notowane w 25,0% w ciągu roku, najczęściej latem i jesienią, najrzadziej zimą.

Średnie prędkości wiatrów wynoszą 4,5m/s. Najsilniejsze wiatry występują zimą – średnio 3,0m/s, a najłagodniejsze wiatry wieją w okresie letnim – średnio 2,2m/s.

Ogólne warunki klimatyczne modyfikowane są przez lokalne czynniki fizjograficzne. Największy wpływ na zróżnicowanie klimatu lokalnego mają: rzeźba terenu, rodzaj gruntu, stosunki wodne oraz pokrycie roślinne. Generalnie należy rozróżnić dwa typy krajobrazu naturalnego o odmiennych warunkach klimatycznych, tj. tereny równin sandrowych oraz dolin rzecznych, dolin bocznych i innych obniżen terenowych.

Najkorzystniejsze tereny dla zabudowy posiadają tereny dostatecznie przewiewne, z głęboko zalegającymi wodami gruntowymi, pokryte glebami o dużej związłości i dużej pojemności cieplnej oraz dobrej termice (gleby piaszczyste). Na terenach piaszczystych w okresie letnim w przygruntowej

warstwie powietrza mogą występować podwyższone dobowe amplitudy temperatury. Na terenie gminy obszary takie występują naprzemiennie z dolinami rzecznyymi.

Wielkość i charakter zasobów surowcowych występujących w gminie warunkowane są budową geologiczną. W granicy gminy występują następujące surowce:

- piaski ze żwirem związane z formą czołowomorenową w okolicach wsi Chudek i Gleba,
- piaski wydymowe i eoliczne, podrzędnie rzeczne i wodnolodowcowe na całym obszarze,
- torfy eksploatowane w rejonie wsi Karaska,
- bursztyn wydobywany od XIX wieku w dolinie Rozogi,
- rudy darniowe nie eksploatowane koło wsi Wach.

Największe znaczenie posiadają torfy, których łączne zasoby w 20 udokumentowanych złożach szacowane są na 43014 tys.m³. Występują w dolinach Rozogi, Szkwy, Piasecznicy, Omulwi i innych obniżeniach terenowych. Na skalę przemysłową wydobywa się torf jedynie ze złoża Karaska. Pozostałe złoża nie są eksploatowane.

W południowo – zachodniej części gminy, w rejonie wsi Chudek stwierdzono występowanie piasków ze żwirem. Szacunkowe zasoby określa się na około 100 tys.m³. Kruszywo występuje w postaci gniazd lub przeławiczeń w obrębie utworów piaszczystych lub gliniastych.

Kruszywo drobne reprezentują piaski wydymowe występujące równomiernie na terenie całej gminy. Piaski te często nadbudowują utwory piaszczyste o innej genezie. Piaski kwarcowe wykorzystywane są do zapraw i wypraw murarskich.

Badania geologiczne potwierdziły zaleganie w dolinie Rozogi w okolicach wsi Tatary i Golanka okruchów bursztynu kopalnego, który nie jest eksploatowany ze względu na trudności w jego pozyskaniu.

Ostatnim rodzajem są kopaliny darniowe, nie posiadające znaczenia gospodarczego.

Zasoby wodne wód powierzchniowych gminy składają się z ilości wody płynącej w Omulwi, Piasecznicy, Rozodze, Szkwie oraz innych drobniejszych ciekach i rowach melioracyjnych, a także ilości wody stojącej w jeziorach, starorzeczach, stawach wiejskich oraz zbiornikach przeciwpożarowych. Grunty pod wodami zajmują łącznie 162ha stanowiąc 0,6% powierzchni gminy.

Gmina Kadzidło należy do obszarów w znacznym stopniu zagrożonych deficytem wód powierzchniowych. Dotyczy to w szczególności Szkwy, Rozogi, a także Piasecznicy, w granicach których przeprowadzono prace melioracyjne. W warunkach długotrwałych susz występują niedobory wód powierzchniowych jak i w profilu glebowym niezbędnych do produkcji roślinnej. Niewystarczające zabiegi konserwacyjne urządzeń melioracyjnych powodują renaturalizację rzek, odbudowę zasobów wód powierzchniowych, ale stanowią one utrudnienie w prowadzeniu gospodarki rolnej.

Program małej retencji w gminie obejmuje retencję rzeczną, budowę małych zbiorników wodnych, wykonawstwo urządzeń melioracyjnych z uwzględnieniem wymogów środowiska przyrodniczego, zabiegi agromelioracyjne.

Najbardziej ekonomicznym sposobem na poprawę gospodarki wodnej jest retencjonowanie wody w korytach rzek i kanałów za pomocą urządzeń piętrzących i kierowanie wody do rowów melioracji szczegółowych. Obecnie na terenie gminy istnieją urządzenia piętrzące typu szandorowego i mechanicznego na Piasecznicy, Rozodze i Szkwie. Magazynowana woda dzięki podsiąkowski w

przyległych użytkach rolnych wpływa na poprawę stosunków wodnych w profilu glebowym. W przypadku Rozogi, Szkwy i Piasecznicy, których koryta przy regulacji zostały nadmiernie wyprostowane i odznaczają się większymi spadkami podłużnymi, a przez to erozją denną, piętrzenia wód przyczynią się do zahamowania postępującego procesu erozji, a także do podniesienia poziomu wód gruntowych w okresowo przesuszonych gruntach.

Retencjonowanie wody w zbiornikach pozwala na racjonalne ich wykorzystanie, gromadzenie w stanach zagrożenia powodzią oraz dostarczenie jej w okresach suszy. W warunkach gminy Kadzidło przy występowaniu płaskich i szerokich dolin oraz małych spadków podłużnych budowa większych zbiorników wodnych jest nieuzasadniona ze względów ekonomicznych. Z tych względów budowa małych zbiorników na istniejących ciekach powinna odbywać się w oparciu o istniejące, bądź planowane urządzenia piętrzące.

Krajobraz naturalny stanowi zasób środowiska przyrodniczego, na który składają się: ukształtowanie terenu, wody powierzchniowe, pokrycie terenu, obiekty ochrony konserwatorskiej. Biorąc pod uwagę te uwarunkowania należy stwierdzić, że gmina Kadzidło charakteryzuje się zróżnicowanymi walorami krajobrazowymi.

Najlepszymi walorami krajobrazu odznaczają się tereny leśne porastające najbardziej wyniesione partie pól sandrowych nadbudowanych wałami wydmowymi w okolicach wsi Piasecznia, Kierzek, Gleba i Kadzidło (dominanty krajobrazowe). Rzeźba terenu uwarunkowana jest różnicami wzniesień w obrębie utworów akumulacji wodnolodowcowej (pola sandrowe) i eolicznej (wydmy), a formami dolinowymi (dolina Omulwi, Rozogi, Szkwy). Wysokości względne pomiędzy poszczególnymi formami morfologicznymi dochodzą do kilkudziesięciu metrów. Duże jest zróżnicowanie nachylenia terenu, miejscami sięga ono ponad 15%. Dzięki tak ukształtowanej rzeźbie w krajobrazie naturalnym zaznaczają się punkty widokowe.

Obszary dolin rzecznych oraz obniżen terenowych wypełnionych często siecią rowów melioracyjnych pełnią funkcję ciągów ekologicznych i tworzą na terenie gminy lokalny system powiązań przyrodniczych. W skład systemu wchodzi biocenozy łąkowo – pastwiskowe, leśne, bagienne i wodne skupiające obszary biologicznie czynne. Wyszczególnione powyżej tereny zieleni tworzą ciągi ekologiczne umożliwiające prawidłowe przewietrzanie, oraz pełnią zasadniczą rolę w systemie stosunków wodnych, skupiają bogatą ilość gatunków roślin i zwierząt, umożliwiają im migrację itp. Ze względu na funkcje ekologiczne jakie pełnią wskazane są do pozostawienia w dotychczasowym użytkowaniu.

2.2. Funkcja i struktura gospodarki

Gospodarka w gminie wykazuje podobne tendencje jak gospodarka krajowa, którą cechuje stosunkowo niskie tempo wzrostu, niski przychód ze sprzedaży wyrobów i usług, wzrost bezrobocia, brak potrzebnych kapitałów na rozwój. Gmina jest terenem wybitnie rolniczym, w której brak jest

dużych zakładów przemysłowych. Rolnictwo jest więc podstawowym źródłem utrzymania większości mieszkańców gminy. Użytki rolne w całości są zagospodarowane przez indywidualne, rodzinne gospodarstwa rolne.

Tabela użytków rolnych wg klas bonitacyjnych

Klasa bonitacyjna	Powierzchnia w ha	% strukt. kl. bon. w gminie	% str. klas bonitacyjnych w Polsce
I	-	-	0,04
II	-	-	2,9
III	105	0,7	10,7
IV	1651	11,7	21,6
V	6327	45,0	39,6
VI	5241	37,3	11,4
VIIz	730	5,2	1,0

Źródło: 1) Podstawowe dane statystyczne wg miast i gmin za 1996r. WUS, Ostrołęka 1997.

2) Rocznik statystyczny za 1996r. GUS, Warszawa 1997.

Słaba jakość gleb jest wyznacznikiem dochodowości z gospodarstw rolnych. Rolnictwo utrzymuje się głównie z produkcji mleka. Duża część rolników szuka alternatywnych źródeł dochodów poza rolnictwem, głównie w zakładach pracy w samej miejscowości Kadzidło lub poza jej granicami.

Poniższa tabela przedstawia dane na temat dochodów gospodarstw rolnych w 2013 r.

Gospodarstwa domowe z dochodami z różnych źródeł		
ogółem	gosp.dom.	1250
z dochodem z działalności rolniczej	gosp.dom.	1225
z dochodem z emerytury i renty	gosp.dom.	220
z dochodem z pozarolniczej działalności gospodarczej	gosp.dom.	160
z dochodem z pracy najemnej	gosp.dom.	461
z dochodem z innych niezarobkowych źródeł poza emeryturą i rentą	gosp.dom.	48
bez dochodów z działalności rolniczej	gosp.dom.	25
bez dochodów z emerytury i renty	gosp.dom.	1030
bez dochodów z pozarolniczej działalności gospodarczej	gosp.dom.	1090
bez dochodów z pracy najemnej	gosp.dom.	789
bez dochodów z innych niezarobkowych źródeł poza emerytura i rentą	gosp.dom.	1202

Źródło. Dane GUS

W gminie występuje wiele podmiotów gospodarczych, co świadczy o dużej aktywności mieszkańców. Dominują branże handlowe i usługowe m.in. budowlana, brakuje natomiast branż produkcyjnych, które mogłyby być siłą napędową rozwoju gminy i skutecznie likwidować bezrobocie. Sektor publiczny dominuje jedynie w takich działach jak edukacja, administracja. Prawie 100% firm należy do właścicieli prywatnych. W ostatnich latach rozwinęła się sieć placówek handlowych, uruchomiono sieć supermarketów, staje się zauważalna sprzedaż towarów przez internet. Wzrasta jakość obsługi klientów oraz konieczność obniżania cen i marż handlowych. Ze względu na uwarunkowania kulturowe, przestrzenno-ekologiczne funkcja turystyczna może stać się motorem rozwojowym gminy. Coraz lepsza jakość usług i infrastruktury technicznej, bogata oferta kulturalna staje się przesłanką do zbudowania silnego ośrodka turystycznego.

Podmioty gospodarki narodowej

PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ W REJESTRZE REGON W 2013 R.		
	Powiat	Gmina
Podmioty gospodarki narodowej		
ogółem	4963	715
w tym w sektorze: rolniczym	373	42
przemysłowym	573	114
budowlanym	753	131
Podmioty gospodarki narodowej		
na 10 tys. ludności	563	624
Osoby fizyczne		
prowadzące działalność gospodarczą		
na 10 tys. ludności	465	525

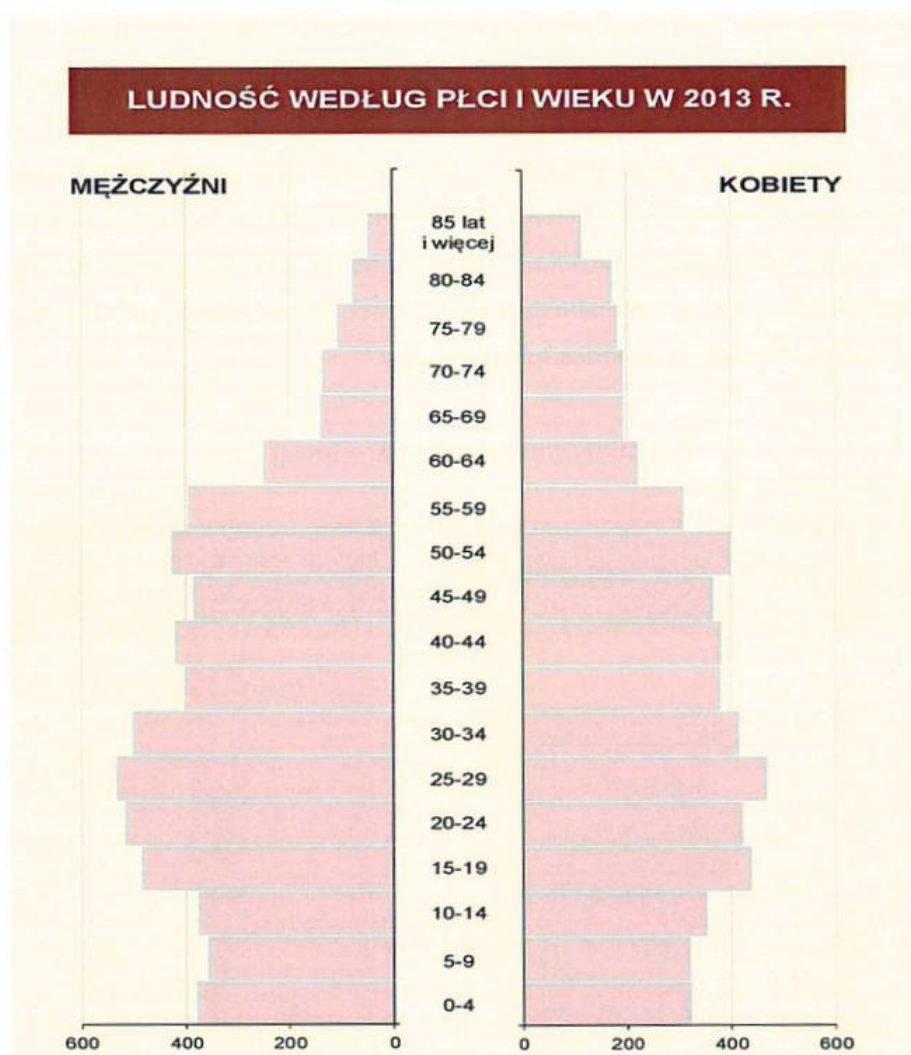
Źródło. Dane GUS

2.3. Uwarunkowania demograficzne i rynek pracy

W gminie Kadzidło na dzień 31.12.2014 żyło 11 482 osób, z czego prawie połowę stanowią kobiety, a połowę mężczyźni. Cechami charakterystycznymi sytuacji demograficznej jest proces starzenia się ludności, spadek statusu rodziny, obniżenie współczynników rodności oraz dzietności. W gminie notuje się spadek ilości dzieci w każdym przedziale wiekowym, wzrost liczby osób w wieku pow. 70 lat (o 87 osób porównując lata 2013 r. i 2002 r.). Starzejące się społeczeństwo spowoduje wiele trudnych problemów do rozwiązania, szczególnie z zakresu zdrowia i opieki społecznej. (

zwiększać się będzie liczba emerytów w stosunku do pracujących, zwiększy się zapotrzebowanie na usługi medyczne i pomoc społeczną.)

Ludność w gminie



Źródło. Dane GUS

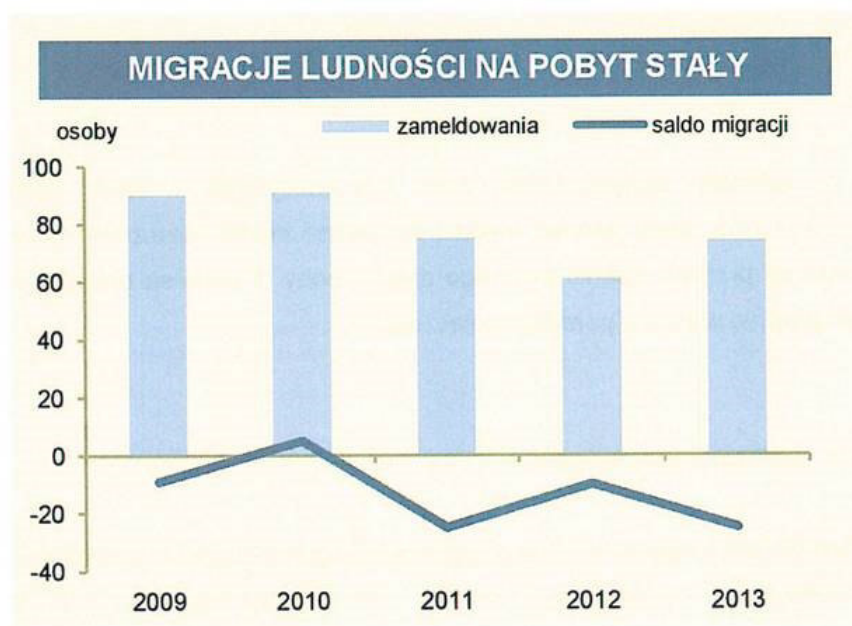
W gminie notuje się większą ilość urodzeń i mniejszą liczbę zgonów. Powoduje to dodatni przyrost naturalny.

Dane demograficzne

WYBRANE DANE DEMOGRAFICZNE W 2013 R.			
	Powiat	Gmina	Powiat=100
Ludność	88116	11465	13,0
w tym kobiety	43445	5586	12,9
Urodzenia żywe	943	124	13,1
Zgony	794	89	11,2
Przyrost naturalny	149	35	x
Saldo migracji ogółem	133	-25	x
Ludność w wieku:			
przedprodukcyjnym	19085	2605	13,6
produkcyjnym	55855	7313	13,1
poprodukcyjnym	13176	1547	11,7

Źródło. Dane GUS

Migracje ludności w gminie



Źródło. Dane GUS

Najważniejszym problemem w gminie jest wysokie bezrobocie sięgające 11%. – mężczyźni 10%, kobiety 12 % (Udział bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w liczbie ludności w wieku produkcyjnym) . Liczba osób bezrobotnych w 2013 r. wyniosła 805 osób. Wysoki wskaźnik bezrobocia oraz trudność w zdobyciu pracy powoduje, że osoby bezrobotne zmuszone są do korzystania ze świadczeń pomocy społecznej. Część bezrobotnych korzystała z pomocy w formie zatrudnienia w ramach robót publicznych organizowanych przez Urząd Gminy.

Rynek pracy

WYBRANE DANE O RYNKU PRACY W 2013 R.

	Powiat	Gmina
Pracujący ^a	7795	712
Bezrobotni zarejestrowani	6158	805
w tym kobiety w %	50,1	50,1
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w %	11,0	11,0
Udział zarejestrowanych bezrobotnych kobiet w liczbie kobiet w wieku produkcyjnym w %	12,2	12,2

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie.

Źródło. Dane GUS

Pomoc w zakresie organizowania prac interwencyjnych i robót publicznych jest niewystarczająca i doraźna, która jedynie łagodzi społeczne skutki bezrobocia, a nie rozwiązuje problemu, ponieważ po przepracowaniu pewnego czasu osoby te dalej są bezrobotne i wymagają dalszego wsparcia głównie w formie pomocy społecznej.

2.4. Infrastruktura społeczna i techniczna

Gmina Kadzidło jest stosunkowo dobrze wyposażona jest w elementy infrastruktury społecznej i technicznej. Wodociąg o długości sieci głównej 166 km obejmuje Kadzidło, Tatary, Grale, Kuczyńskie, Strzałki, Brzozówka, Chudek, Gleba, Kierzek, Piasecznia, Dylewo, Jeglijowiec.

Na 31 grudnia 2014 r. wodociąg zaopatruje w wodę 8500 mieszkańców korzystających z 1835 przyłączy zasilanych z 2 stacji uzdatniania wody w Kadzidle i Dylewie. Północna część gminy pozbawiona jest z możliwości korzystania z wodociągów wiejskich i zaopatruje się w wodę ze studni kopanych ujmujących wody gruntowe z pierwszego poziomu wodonośnego. Poziom ten utrzymuje się głównie w głębokości 3 – 6m.p.t. Wody te podlegają łatwej infiltracji różnego rodzaju zanieczyszczeń bytowych i gospodarczych.

Oczyszczalnia ścieków w Kadzidle, aktualnie posiada wydajność 710m³/dobę i pełni wystarcza na skanalizowanie całej gminy Kadzidło. Na koniec 2014 roku kanalizacja sanitarna w Kadzidle została

wykonana na wszystkich obszarach Kadzidła o zwartej zabudowie. Wykonano 29,6 km zbiorczej sieci kanalizacyjnej oraz 790 przyłączy.

Oczyszczanie ścieków

Liczba oczyszczalni ścieków w gminie w 2013 r. wyniosła: **1**

Liczba ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków wyniosła:

w gminie **3084**

w powiecie **23031**

Gromadzenie i wywóz nieczystości ciekłych w 2013 r.

- instalacje i urządzenia:

zbiorniki bezodpływowe **1550**

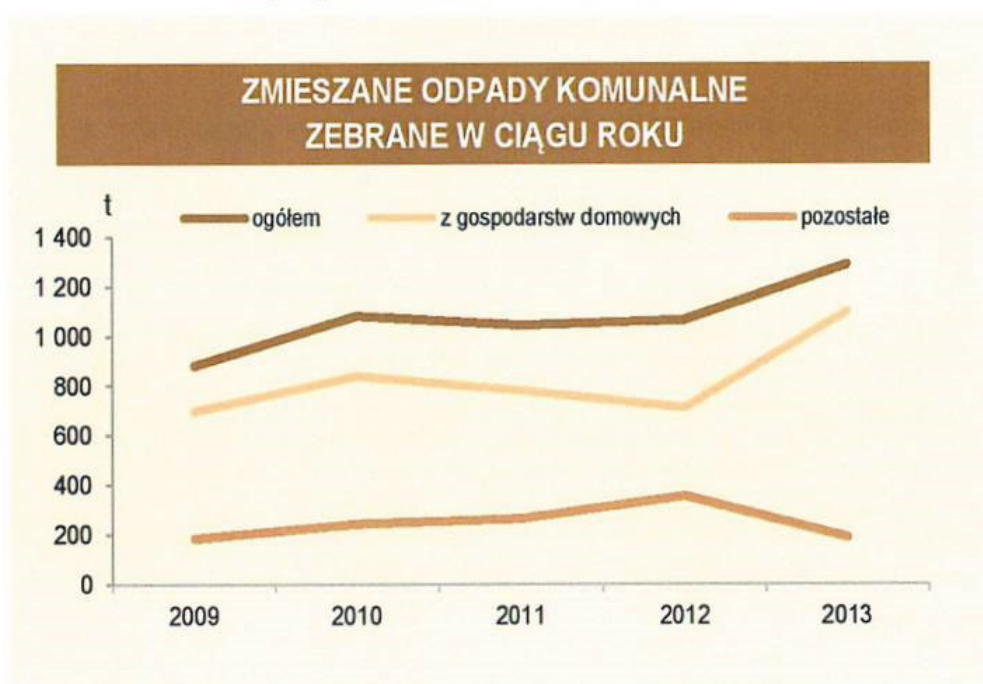
oczyszczalnie przydomowe **31**

Źródło. Dane GUS

Pojawienie się na rynku wielu firm telefonii bezprzewodowej zapewnia mieszkańcom dostęp do usług telefonicznych, jednak nie wszędzie i w niezadawalającym zakresie. Obecnie systemy informatyczne upowszechniające dostęp do internetu stwarzają podstawy do rozwoju społeczeństwa informacyjnego. Powszechna dostępność źródeł informacji oraz usług telekomunikacyjnych i informacyjnych przyczynia się do konkurencyjności gminy. Każde braki w tym zakresie utrudniają rozwój społeczeństwa i hamują rozwój. Ważnym czynnikiem jest więc rozwój systemów wymiany informacji.

Wprowadzona nowa ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach wprowadzająca od 1 lipca 2013 r. obowiązek odbierania przez gminę ze wszystkich nieruchomości zamieszkałych odpady komunalne lawinowo zwiększyła ilość udokumentowanych odpadów komunalnych zebranych w ciągu 2013 r.

Odpady komunalne



Źródło. Dane GUS

Wykaz dróg gminnych (stan na 31.12.2014 r.)

Lp	Numer drogi	Nazwa drogi (przebieg)	Długość mb
1	250501W	Brzozowa – Gąski (od drogi powiatowej Brzozowa-Czarnia do granicy wsi Gąski)	2803
2	250502W	Brzozowa kol. Zuzony (od drogi powiatowej Brzozowa-Czarnia do drogi gminnej Brzozowa-Gąski)	2426
3	250503W	Brzozówka – Tatary (od drogi gminnej Brzozówka-Długi Kąt do drogi gminnej Tatary-Długi Kąt)	2124
4	250504W	Brzozówka – Długi Kąt (od Dawida do granicy wsi Długi Kąt)	2934
5	250505W	Brzozówka – Kadzidło (od drogi gminnej Brzozówka-Długi Kąt do drogi powiatowej Kadzidło-Brzozówka)	1110
6	250506W	Chudek kol. Rule (od drogi powiatowej Chudek-Baranowo do tej samej drogi w kol. Aleksandrowo)	3397
7	250507W	Chudek kol. Borek (od drogi powiatowej Chudek-Gleba do drogi powiatowej Chudek-Czarotrzew)	1355
8	250508W	Czarnia – Kuzie (od drogi gminnej Czarnia-Szafranki do granicy wsi Kuzie)	1916
9	250509W	Czarnia – Wyk (od drogi gminnej Czarnia-Szafranki do granicy wsi Wyk)	3945
10	250510W	Czarnia – Szafranki (od granicy wsi Wyk do granicy wsi Szafranki)	4486

11	250511W	Czarnia kol. Budy (od drogi powiatowej Czarnia-Baba do lasów Nadleśnictwa)	1229
12	250512W	Dylewo – Łodziska (od drogi powiatowej Dylewo-Obierwia kol. Zaparowa do granicy wsi Łodziska)	2976
13	250513W	Dylewo łącznik do ul. Lipowej (od drogi krajowej do drogi powiatowej Dylewo-Chudek)	201
14	250514W	Dylewo ulica Poprzeczna (od drogi krajowej do drogi powiatowej Dylewo-Szafarnia)	432
15	250515W	Dylewo ulica Szkolna (od ul. Ks. Mieszki do Al. Jana Pawła II)	232
16	250516W	Dylewo ulica Księdza Mieszki (od drogi powiatowej Dylewo-Chudek do końca przebiegu ulicy)	227
17	250517W	Dylewo ulica Chabrowa (od drogi krajowej w Dylewie do drogi krajowej koło młyna)	990
18	250518W	Dylewo ulica Krótka (od ul. Szkolnej do końca przebiegu ulicy)	48
19	250519W	Dylewo ulica Wodna (od ul. Szkolnej do końca przebiegu ulicy)	146
20	250520W	Dylewo ulica Polna (od łącznika pomiędzy droga krajową i powiatową do końca ulicy)	614
21	250521W	Dylewo ulica Dworska (od drogi Dylewo-Łodziska do końca przebiegu ulicy)	482
22	250522W	Golanka kol. Kapuściska (od drogi powiatowej Kadzidło-Łyse do końca przebiegu drogi)	731
23	250523W	Golanka kol. Zagórze (od drogi powiatowej Golanka-Nasiadki do drogi gminnej Sul-Grale)	1196
24	250524W	Golanka – Nasiadki (od drogi powiatowej Golanka-Grale do drogi powiatowej Golanka-Nasiadki)	2366
25	250525W	Gleba droga łącznik (od drogi powiatowej Jeglijowiec-Gleba do drogi powiatowej Gleba-Kierzek)	453
26	250527W	Jazgarka kol. Zastrużce (od drogi powiatowej Jazgarka-Klimki przed szkołą do końca drogi po drugiej stronie drogi powiatowej Jazgarka-Wykrot)	2422
27	250528W	Jazgarka kol. Zaświńce (od drogi powiatowej Jazgarka-Klimki za szkołą do drogi gminnej w kol. Zastrużce)	2795
28	250529W	Jeglijowiec – Piasecznia (od drogi powiatowej Jeglijowiec-Gleba do drogi powiatowej Piasecznia-Gleba)	2644
29	250530W	Kadzidło – Strzałki – Piasecznia (od drogi powiatowej Kadzidło-Jeglijowiec do drogi powiatowej Piasecznia-Gleba)	4859
30	250531W	Kadzidło – Podgórze (od drogi powiatowej Kadzidło-Piasecznia do drogi powiatowej Wach-Karaska)	6811
31	250532W	Kadzidło kol. Wąglewo (od drogi krajowej do końca przebiegu drogi)	923
32	250533W	Kadzidło kol. Żytocha (od drogi krajowej do drogi powiatowej Kadzidło-Jeglijowiec)	1748
33	250534W	Kadzidło kol. Podgatka (od drogi krajowej koło Pliszki do drogi krajowej za stacją paliw)	3638
34	250535W	Kadzidło kol. Szwed (od drogi powiatowej Kadzidło-Piasecznia do końca przebiegu drogi)	1641

35	250536W	Kadzidło ulica Akacyjowa (od ul. Sosnowej do końca przebiegu ulicy)	396
36	250537W	Kadzidło ulica Baśniowa i Armii Krajowej (od ul. Parkowej do ul. Sportowej)	621
37	250538W	Kadzidło ulica Batalionów Chłopskich (od ul. 1-go Maja do końca przebiegu ulicy)	222
38	250539W	Kadzidło ulica Brzozowa (od ul. Lokalnej do ul. Akacyjowej)	151
39	250540W	Kadzidło ulica Bursztynowa (od drogi krajowej do końca przebiegu ulicy)	203
40	250541W	Kadzidło ulica Chętnika (od ul. Batalionów Chłopskich do końca przebiegu ulicy)	82
41	250542W	Kadzidło ulica Czereśniowa (od ulicy Lokalnej do końca przebiegu ulicy)	149
42	250543W	Kadzidło ulica Doktora Psarskiego (od ul. Kurpiowskiej do ul. Poziomkowej)	287
43	250544W	Kadzidło ulica Fryderyka Chopina (od ul. Tatarskiej do końca przebiegu ulicy)	172
44	250545W	Kadzidło ulica Generała Bema (od ul. Kurpiowskiej do ul. Sportowej)	284
45	250546W	Kadzidło ulica Generała Świerczewskiego i Moniuszki (od ul. Bema do ul. Kurpiowskiej)	348
46	250547W	Kadzidło ulica Generała Zawadzkiego i Mickiewicza (od ul. Sportowej do ul. Kurpiowskiej)	747
47	250548W	Kadzidło ulica Handlowa (od drogi krajowej do końca przebiegu ulicy)	1108
48	250549W	Kadzidło ulica Heleny Modrzejewskiej (od ul. Szymanowskiego do końca przebiegu ulicy)	46
49	250550W	Kadzidło ulica Henryka Wieniawskiego (od ul. Tatarskiej do końca przebiegu ulicy)	165
50	250551W	Kadzidło ulica Jana Ignacego Paderewskiego (od ul. Kompozytorów do końca przebiegu ulicy)	84
51	250552W	Kadzidło ulica Jarosława Iwaszkiewicza (od ul. Ks. Mieszki do ul. Żołnierzy Września)	116
52	250553W	Kadzidło ulica Jaśminowa (od ul. Różanej do końca przebiegu ulicy)	147
53	250554W	Kadzidło ulica Juranda (od ul. Sportowej do ul. Kurpiowskiej)	101
54	250555W	Kadzidło ulica Kalinowa (od ul. Łąkowej do ul. Różanej)	225
55	250556W	Kadzidło ulica Karola Szymanowskiego (od ul. Tatarskiej do końca przebiegu ulicy)	226
56	250557W	Kadzidło ulica Kompozytorów (od ul. Chopina do końca przebiegu ulicy)	315
57	250558W	Kadzidło ulica Konwaliowa (od ul. Różanej do ul. Malinowej)	110
58	250559W	Kadzidło ulica Kopernika (od ul. Kurpiowskiej do końca przebiegu ulicy)	231

59	250560W	Kadzidło ulica Księdza Suchcickiego (od drogi krajowej do ul. Piłsudskiego)	308
60	250561W	Kadzidło ulica Parkowa i Ks. Mieszki (od drogi krajowej do ul. Sportowej)	1042
61	250562W	Kadzidło ulica Kurpiowska (od ul. Sportowej do ul. 1-go Maja)	333
62	250563W	Kadzidło ulica Leśna (od drogi krajowej do końca przebiegu ulicy)	392
63	250564W	Kadzidło ulica Łąkowa (od ul. I Armii Wojska Polskiego do końca przebiegu ulicy)	186
64	250565W	Kadzidło ulica Malinowa (od ul. Konwaliowej do ul. Różanej)	334
65	250566W	Kadzidło ulica Marii Konopnickiej (od ul. Sienkiewicza do końca przebiegu ulicy)	98
66	250567W	Kadzidło ulica Myśliwska i Poziomkowa (od ul. Kurpiowskiej do końca ul. Poziomkowej)	569
67	250568W	Kadzidło ulica Piękna i Nowa (od drogi krajowej do ul. Wiejskiej)	790
68	250569W	Kadzidło ulica Ogrodowa (od drogi krajowej do ul. Kościuszki)	344
69	250570W	Kadzidło ulica Pogodna (od drogi krajowej do końca przebiegu ulicy)	182
70	250571W	Kadzidło ulica Prusa (od ul. Kopernika do ul. Myśliwskiej)	263
71	250572W	Kadzidło ulica Regionalna (od ul. Batalionów Chłopskich do końca przebiegu ulicy)	139
72	250573W	Kadzidło ulica Różana (od ul. Ks. Suchcickiego do ul. Konwaliowej)	322
73	250574W	Kadzidło ulica Sienkiewicza i Elizy Orzeszkowej (od ul. Kurpiowskiej do ul. Mickiewicza)	381
74	250575W	Kadzidło ulica Słoneczna (od ul. Leśnej do ul. Parkowej)	290
75	250576W	Kadzidło ulica Słowackiego (od ul. Kurpiowskiej do ul. Elizy Orzeszkowej)	182
76	250577W	Kadzidło ulica Sosnowa (od ul. Sportowej do końca przebiegu ulicy)	283
77	250578W	Kadzidło ulica Spokojna (od drogi krajowej do końca przebiegu ulicy)	120
78	250579W	Kadzidło ulica Stacha Konwy (od ul. Batalionów Chłopskich do ul. Kopernika)	153
79	250580W	Kadzidło ulica Szkolna (od ul. Słonecznej do ul. Leśnej)	192
80	250581W	Kadzidło ulica Śliwowa (od ul. Wiśniowej do końca przebiegu ulicy)	177
81	250582W	Kadzidło ulica Świerkowa (od ul. Sosnowej do ul. Brzozowej)	184
82	250583W	Kadzidło ulica Targowa (od ul. 1-go Maja do ul. Kościuszki)	371

83	250584W	Kadzidło ulica Tęczowa (od ul. Pogodnej do końca przebiegu ulicy)	99
84	250585W	Kadzidło ulica Wesola (od ul. Parkowej do ul. Armii Krajowej)	185
85	250586W	Kadzidło ulica Wincentego Witosa (od ul. Tatarskiej do końca przebiegu ulicy)	162
86	250587W	Kadzidło ulica Wiśniowa (od ul. Lokalnej do końca przebiegu ulicy)	683
87	250588W	Kadzidło ulica Wspólna (od ul. Parkowej do ul. Zielonej)	114
88	250589W	Kadzidło ulica Wrzosowa (od ul. Jagodowej do końca przebiegu ulicy)	181
89	250590W	Kadzidło ulica Zielona (od ul. Parkowej do ul. Armii Krajowej)	486
90	250591W	Kadzidło ulica Zygmunta Padlewskiego (od ul. Ks. Mieszki do ul. Żołnierzy Września)	213
91	250592W	Kadzidło ulica Źródłana (od drogi krajowej do końca przebiegu ulicy)	189
92	250593W	Kadzidło ulica Żołnierzy Września (od ul. Ks. Mieszki do ul. Sportowej)	456
93	250594W	Kadzidło ulica Polna (od ul. Żytniej do końca przebiegu ulicy)	536
94	250595W	Kadzidło ulica Morelowa (od ul. Lokalnej do końca przebiegu ulicy)	192
95	250596W	Kadzidło ulica Słodka (od drogi krajowej do końca przebiegu ulicy)	199
96	250597W	Rososz - Krobia (od drogi powiatowej Todzia-Jazgarka do drogi powiatowej Krobia-Jazgarka)	1985
97	250598W	Kierzek - Karaska (od drogi powiatowej Kierzek-Kopaczyska do drogi powiatowej Wach-Karaska)	3752
98	250599W	Krobia – Klimki (od drogi powiatowej Krobia-Jazgarka do wsi Klimki)	2267
99	251201W	Krobia – Sul (od drogi powiatowej Krobia-Jazgarka do drogi powiatowej Kadzidło-Łyse)	1811
100	251202W	Piasecznia kol. Biele (od drogi powiatowej Piasecznia-Gleba do końca przebiegu drogi w łąkach)	4181
101	251203W	Piasecznia kol. Koszary (od drogi powiatowej Piasecznia-Wach do drogi gminnej w kol. Biele)	962
102	251204W	Kuczyńskie – Strzałki – Piasecznia (od drogi krajowej do drogi powiatowej Piasecznia-Gleba)	6152
103	251205W	Siarcza Łąka przy szkole (od drogi krajowej do drogi gminnej Kadzidło-Podgórze)	973
104	251206W	Siarcza Łąka we wsi (od drogi krajowej do drogi gminnej Kadzidło-Podgórze)	1220
105	251207W	Siarcza Łąka do łąk (od drogi krajowej do łąk)	651
106	251208W	Siarcza Łąka - Todzia (od drogi krajowej do drogi powiatowej Todzia-Rososz)	1052

107	251209W	Sul - Grale (od drogi powiatowej Kadzidło-Łyse do drogi powiatowej Golanka-Grale)	5527
108	251210W	Tatary kol. Morgi (od drogi powiatowej Kadzidło-Tatary we wsi Tatary do tej samej drogi we wsi Kadzidło)	2561
109	251211W	Tatary – Długi Kąt (od drogi powiatowej Tatary-Długi Kąt do granicy wsi Długi Kąt)	1294
110	251212W	Wach – Olszyny (od drogi krajowej do granicy wsi Olszyny)	4283
111	251213W	Wach – Karaska (od łąk w kolonii Ruty do drogi powiatowej Wach-Podgórze)	5658
112	251214W	Wach – Zdunek (od drogi Wach-Olszyny do lasów Nadleśnictwa)	1442
113	251215W	Wach kol. Zamostki (od drogi krajowej do końca przebiegu drogi)	1945
114	251216W	Wach kol. Zakobiałki (od drogi gminnej Wach-Olszyny do końca przebiegu drogi)	966
115	251217W	Wach kol. Zabaranie (od drogi krajowej przez drogę powiatową do drogi gminnej Wach-Karaska przy szkole)	3133
116	251218W	Wach kol. Tabory (od drogi krajowej do końca przebiegu drogi)	1737
117	251219W	Wach – Zalesie (od drogi krajowej do granicy wsi Zalesie)	1415
118	251220W	Wach kol. Luźniki (od drogi gminnej Wach-Olszyny do lasów Nadleśnictwa)	925
119	251221W	Kadzidło ul. Kościuszki (od drogi krajowej do ulicy Targowej)	967
120	251222W	Kadzidło ul. Piłsudskiego (od drogi krajowej do ulicy Wojska Polskiego)	480
121	251223W	Kadzidło ul.1-go Maja (od ulicy Kościuszki do ulicy Kurpiowskiej)	412
122	251224W	Jazgarka – Klimki (od drogi powiatowej Kadzidło-Wykrot do granic lasu, dalszy odcinek od granic lasu do drogi powiatowej Jazgarka-Lipniki)	2208

Źródło. Opracowanie własne

Drogi publiczne na terenie gminy (stan na 31.12.2014 r.)

Rodzaj dróg	Długość mb	Rodzaj nawierzchni	
		asfaltowa	żwirowa lub gruntowa
Gminne	144 125	61 575	82 550
Powiatowe	115 062	110 262	4 800
Krajowe	18 613	18 613	-

Źródło. Opracowanie własne

Nakłady poniesione na przebudowę i utrzymanie dróg w latach 2010-2014

Rok	Wykonanie dróg asfaltowych km	Poniesione nakłady finansowe w tys. zł	
		przebudowa dróg	utrzymanie dróg
2014	8,8	4 392,0	338,3
2013	0,0	0,0	243,9
2012	0,9	385,2	164,1
2011	0,0	0,0	233,0
2010	5,8	1 977,1	346,5

Zródło. Opracowanie własne

Stan dróg na terenie gminy jest stosunkowo dobry. Jednak istnieje konieczność kontynuacji budowy dróg asfaltowych o parametrach odpowiadających przepisom. Często staje się to utrudnione z uwagi na konieczność wykupowania gruntów od mieszkańców.

W gminie funkcjonują dwa przedszkola samorządowe, których opieką objętych było 155 dzieci (rok szkolny 2013/14) 176 dzieci uczy się w oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych.

Istniejąca liczba przedszkoli jest wystarczająca. Wraz z pojawieniem się przedszkoli niepublicznych wzrastają oczekiwania rodziców związane z usługami opiekuńczo – wychowawczymi, nie satysfakcjonuje ich już wyłącznie miejsce w przedszkolu, lecz coraz częściej głównym kryterium wyboru jest cena i opinia środowiska o placówce.

W Niepublicznym Przedszkolu "Radosny Zakątek 3" liczba dzieci wynosi 92, w Przedszkolu Niepublicznym "Muzyczna Kraina" liczba dzieci wynosi 17 (stan na dzień 31 marca 2014 r.)

Do w/w przedszkoli uczęszczają dzieci w wieku 2,5-5 lat.

W najbliższych latach należy spodziewać się niżki dzieci we wszystkich grupach wiekowych, co spowoduje znaczny spadek zapotrzebowania na usługi szkolno-wychowawcze.

W związku z systematycznym zmniejszaniem się liczby dzieci w wieku szkolnym zmniejsza się liczba oddziałów w szkołach oraz liczebność klas co skutkować będzie wzrostem bezrobocia wśród kadry pedagogicznej. Stale malejąca liczba uczniów i stały wzrost kosztów w przeliczeniu na 1 ucznia doprowadziły do likwidacji części szkół w gminie i utworzenie w ich miejsce szkół stowarzyszeniowych.

Pozostałe szkoły dla których organem prowadzącym jest gmina Kadzidło w dalszym ciągu posiadają niewielką ilość uczniów i stosunkowo duże zatrudnienie. W szkole w Wachu na 1 nauczyciela przypada 4,2 ucznia.

Wykaz Szkół, dla których organem prowadzącym jest gmina Kadzidło przedstawia poniższa tabela:

**Wykaz Szkół
(stan na 31 grudnia 2014 r.)**

Lp.	Szkoła	Ilość uczniów	Liczba zatrudnionych nauczycieli	Liczba uczniów na nauczyciela
1.	Zespół Placówek Oświatowych w Kadzidle	577	42	13,7
2.	Gimnazjum Publiczne w Kadzidle	273	26	10.5
4.	Zespół Placówek Oświatowych w Dylewie	199	26	7,7
5.	Zespół Szkół w Wachu	93	22	4,2
5.	Zespół Szkół w Chudku	180	23	7,8

Źródło: Opracowanie własne.

Liczba uczniów w poszczególnych szkołach(dane na dzień 31 marca)

Lp	Nazwa szkoły	I. ucz.2011	I. ucz. 2012	I. ucz. 2013	I. ucz.2014
1	Publiczne Gimnazjum im. Gen. Aleksandra Krzyżanowskiego Wilka w Kadzidle	306	304	292	269
2	Zespół Placówek Oświatowych im. Papieża Jana Pawła II w Dylewie	227+15"0"	214+20"0"	195+9"0"	179+38"0"
3	Zespół Placówek Oświatowych im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Kadzidle	481+102"0"	451+123"0"	440+124"0"	445+130"0"
4	Zespół Szkół im. Ks. Jana Twardowskiego w Chudku	193+17"0"	207+7"0"	176+22"0"	165+23"0"
5	Zespół Szkół im. Ks. Jerzego Popiełuszki w Wachu	128+6"0"	139+9"0"	116+12"0"	897+11"0"

Źródło: Opracowanie własne.

Mienie komunalne oświatowe na terenie gminy Kadzidło

Lp.	Placówka oświatowa	Rodzaj budynku	Rok budowy
1.	Kadzidło	- budynek szkolny - dom nauczyciela - budynek przedszkola	1964 1964
2.	Dylewo	- budynek szkoły	1956
3.	Chudek	- budynek szkoły - ogrodzenie	1959 1995
4.	Gleba	- budynek szkoły	2000
5.	Kierzek	- budynek szkoły	1988
8.	Wach	- budynek szkolny - budynek mieszkalny	1999 1969
9.	Siarcza Łąka	- budynek szkolny - budynek gospodarczy	1986
10.	Jazgarka	- budynek szkolny - dom nauczyciela - budynek gospodarczy - budynek gospodarczy	1964 1964 1964 1979
13.	Czarnia	- budynek szkolny	1995

Źródło: opracowanie własne

Domy nauczyciela

Lp.	Nazwa miejscowości	Ilość domów nauczyciela	Ilość mieszkań w domach nauczyciela	Ilość mieszkań w szkole
1.	Kadzidło	1	3	-
3.	Siarcza Łąka	-	-	1
5.	Wach	1	2	-
6.	Piasecznia	1	3	-
8.	Jazgarka	1	3	-
Razem:		4	11	1

Źródło: Opracowanie własne.

W Kadzidle istnieje szkoła dla której organem założycielskim jest Powiat Ostrołęcki

Szkoła kształci w szkołach:

- Liceum Ogólnokształcące
- Technikum w zawodach:
 - technik agrobiznesu
 - technik leśnik
 - technik technologii żywności
- Zasadnicza Szkoła Zawodowa

Dla dorosłych szkoła oferuje 3 letnie Liceum Ogólnokształcące- na podbudowie gimnazjum oraz zasadniczej szkoły zawodowej w systemie zaocznym.

W ostatnich latach podniósł się poziom artystyczny imprez organizowanych przez placówki kulturalne (CKK, biblioteka publiczna), prezentowany jest ambitny repertuar i zapraszane osoby o ugruntowanej sławie w kraju i poza jego granicami. Pojawiły się nowe rodzaje aktywności oraz szersza oferta programowa. Gminę od lat dostrzegana jest na krajowej i zagranicznej arenie artystycznej. Świadczy o tym udział kadzidlańskich artystów w wielu imprezach i festiwalach krajowych i zagranicznych oraz duża liczba nagród zdobytych przez artystów. Atrakcyjność instytucji, imprez kulturalnych jest wizytówką gminy, przyciąga bowiem turystów i pogłębia więź mieszkańców z gminą, ich rozwój należy zaliczyć do jednego z priorytetów Strategii Rozwoju Gminy.

Od stycznia 2007 r. Gminna Biblioteka Publiczna w Kadzidle im. W. Woźniaka rozpoczęła samodzielną działalność, nastąpiło rozłączenie od GOKSiR. Bibliotece w Kadzidle podlegają trzy filie: w Chudku, Dylewie i Wachu. Biblioteka w Kadzidle mieści się w wynajmowanym lokalu GS SCh przy ul. Kościuszki 17. Filia w Chudku mieści się w WDK, filia w Dylewie w budynku OSP, zaś filia w Wachu w ZS. W 2013 r. księgozbiór biblioteki i filii wynosił 38734 woluminów, zarejestrowanych było 1054 czytelników, którzy wypożyczyli 14089 książek.

Biblioteki w gminie

	Jednostka miary	2013
BIBLIOTEKI		
Placówki biblioteczne		
biblioteki i filie	ob.	4
pracownicy bibliotek	osoba	6
księgozbiór	wol.	38734
czytelnicy w ciągu roku	osoba	1054
wypożyczenia księgozbioru na zewnątrz	wol.	14089
obiekty przystosowane dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich: wejście do budynku	ob.	1
Komputeryzacja bibliotek		
placówki biblioteczne		
komputery użytkowane w bibliotece ogółem	szt.	13
komputery użytkowane w bibliotece dostępne dla czytelników	szt.	7
komputery wykorzystywane do prac biblioteczno - bibliograficznych ogółem	szt.	6
komputery wykorzystywane do prac w zakresie gromadzenia i/lub opracowywania biblioteczno - bibliograficznego	szt.	6
komputery podłączone do Internetu	szt.	13
komputery podłączone do Internetu dostępne dla czytelników	szt.	4
Placówki biblioteczne wg organu prowadzącego		
ogółem		
biblioteki i filie	ob.	4
pracownicy bibliotek	osoba	6
księgozbiór	wol.	38734
czytelnicy w ciągu roku	osoba	1054
wypożyczenia księgozbioru na zewnątrz	wol.	14089
obiekty przystosowane dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich: wejście do budynku	ob.	1
prowadzone przez gminę / miasto na prawach powiatu		
biblioteki i filie	ob.	4
pracownicy bibliotek	osoba	6
księgozbiór	wol.	38734

czytelnicy w ciągu roku	osoba	1054
wypożyczenia księgozbioru na zewnątrz	wol.	14089
obiekty przystosowane dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich: wejście do budynku	ob.	1
Biblioteki - wskaźniki		
ludność na 1 placówkę biblioteczną	osoba	2866
księgozbiór bibliotek na 1000 ludności	wol.	3378,0
czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności	osoba	92
wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach	wol.	13,4

Źródło. Dane GUS

Centrum Kultury Kurpiowskiej im. ks. Mieczysława Mieszki posiada na podstawie umów użyczenia budynek z działką przy ul. Kościuszki 6 w Kadzidle, w którym ma swoją siedzibę, halę sportową w Kadzidle, plac przy stadionie w Kadzidle oraz Wiejski Dom Kultury w Chudku.

Prowadzi opiekę merytoryczną nad Świetlicami Wiejskimi w Tatarach, Strzałkach, Golance oraz Kuczyńskich gdzie kilka razy do roku organizowane zajęcia folklorystyczne, plastyczne i muzyczne z dziećmi, młodzieżą i dorosłymi prowadzone przez instruktorów zatrudnionych w CKK.

Przy CKK działa wielopokoleniowy (seniorzy, młodzież i dzieci) Zespół Folklorystyczny "Kurpianka", który wraz z kapelą ludową koncertuje kilkanaście razy do roku w kraju i za granicą na różnych festiwalach i przeglądach gdzie zajmuje czołowe miejsca.

CKK organizuje kilka większych oraz kilkanaście mniejszych imprez plenerowych i nie tylko na terenie gminy (kalendarz imprez w załączniku).

W Centrum Kultury organizowane są także cieszące się ogromną popularnością warsztaty dla szkół z gminy Kadzidło. Są to warsztaty wielkanocne oraz bożonarodzeniowe gdzie dzieci i młodzież uczy się robić ozdoby świąteczne.

STYCZEŃ

Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy

Ferie na ludowo i sportowo/według odrębnego planu

– Kurpiowski karnawał w Golance

Święto Fafernucha -Golanka

LUTY

Święto Wycinanki

Kurpiowskie Bałamuty

Konkurs na Wycinankę

Śladami Kurpiów

MARZEC

Wielkanocny Kiermasz Kurpiowskiej Sztuki Ludowej i Rękodzieła Artystycznego

Konkurs na palmę kurpiowską

KWIECIEŃ

MAJ

Majówka w Tatarach

Piknik wiejski w Kierzku

Piknik wiejski w Siarczej Łące/Todzi

CZERWIEC

Piknik wiejski w Golance

Piknik wiejski w Wachu

Piknik wiejski w Czarni

Wesele Kurpiowskie - Festiwal Folkloru – Światowy Zjazd Kurpiów

Miejsce: Centrum Kultury Kurpiowskiej, Zagroda Kurpiowska w Kadzidle

Kościół parafialny pw. Ducha Św. w Kadzidle

LIPIEC

Piknik wiejski w Klimkach

Piknik wiejski w Piaseczni

Piknik wiejski w Jazgarce

SIERPIEŃ

Piknik wiejski w Krobi
Piknik wiejski w Chudku

WRZESIEŃ

Niedziela Kadzidlańska –Turniej Wsi –Dożynki Parafialne - Gminne
Koncert Filharmonii Narodowej - Kościół pw. Ducha Św. w Kadzidle

PAŹDZIERNIK

Jesienny Festiwal Rozmaitości

LISTOPAD

Kurpiowskie Bałamuty
Andrzejki /świątlice wiejskie/

GRUDZIEŃ

Bożonarodzeniowy Kiermasz Kurpiowskiej Sztuki Ludowej i Rękodzieła

Gmina charakteryzuje się indywidualnym budownictwem jednorodzinnym. W 2013 r. oddano do użytku 58 nowych budynków, w tym mieszkalnych 45 o łącznej powierzchni użytkowej 6205 m², niemieszkalnych 13 o powierzchni użytkowej 6331 (5 z nich to budynki handlowe) Na przełomie ostatnich lat ilość oddawanych do użytku budynków jest podobna.

Mieszkania oddane do użytkowania

Źródło. Dane GUS

W rejonie Podgórze i Karaski wytyczono 4 kilometrowy odcinek szlaku rowerowego w rejonach Rezerwatu Podgórze. Na całej długości trasy umieszczono tablice dydaktyczne, ławki. Główną atrakcją wycieczki tą trasą, prócz samego rezerwatu jest, możliwość wejścia na wieżę widokową w Podgórzu. Główny zadanie wieży to ochrona przeciwpożarowa.

W Kadzidle znajduje się ośrodek zdrowia , w którym przyjmuje 4 lekarzy rodzinnych, co zabezpiecza podstawową opiekę medyczną w dostateczny sposób. Brakuje natomiast lekarzy specjalistów. Mieszkańcy korzystają w usług w tym zakresie w pobliskiej miejscowości Ostrołęka. Brakuje kompleksowej opieki i kontroli medycznej w szkołach. Uruchomione nowe apteki, których łącznie jest już 4 i w pełni zabezpieczają potrzeby mieszkańców.

Opieka zdrowotna

	Jednostka miary	2013
PRZYCHODNIE - AMBULATORYJNA OPIEKA ZDROWOTNA (STAN W DNIU 31 XII)		
Przychodnie		
ogółem	ob.	5
praktyki lekarskie na wsi	--	1
przychodnie na 10 tys. ludności	ob.	4
Podstawowa opieka zdrowotna - porady		
porady ogółem		
ogółem	-	46322
Ambulatoryjna opieka zdrowotna - porady lekarskie		
porady lekarskie ogółem		
ogółem	-	47226

Źródło. Dane GUS

Od początku zmian ustrojowych w Polsce pogłębiają się problemy społeczne m.in. ubóstwo w rodzinach, pogarszanie warunków życia rencistów i emerytów, pogłębiające się zróżnicowanie socjalne grup społecznych. Wysokie bezrobocie, wzrost kosztów utrzymania, pojawiający się problem bezdomności, patologizacja życia rodziny powodują wzrost zapotrzebowania na pomoc społeczną. Co prawda na przełomie ostatnich lat zmniejsza się liczba rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej. Jednak z innych zestawień opracowanych OPS wynika, iż zwiększa się kwota świadczeń przyznawanych jednej rodzinie. Największymi problemami społecznymi są bezrobocie, niepełnosprawność ruchowa, psychiczna, alkoholizm, przemoc w rodzinie. Konieczne jest przeciwdziałanie patologii oraz rozwiązywanie problemów społecznych zgodnie z dokumentami strategicznymi m.in. Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych. Jakość świadczonych usług socjalnych jest niewystarczająca z uwagi na braki głównie środków finansowych.

Świadczenia Rodzinne						
Korzystający ze świadczeń rodzinnych						
Lata		2010	2011	2012	2013	2014
Rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci	-	981	947	902	851	827
Dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinne - ogółem	osoba	2124	2038	1956	1861	1741
Dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny	osoba	1921	1841	1743	1655	1547
Udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku	%				62,5	

Kwoty świadczeń rodzinnych wypłaconych w roku - ogółem

Kwota świadczeń rodzinnych	Tys. zł	4090300	4128671	4081799	4029150	3701011
Kwota zasiłków rodzinnych (wraz z dodatkami)	Tys. zł	3482355	3368224	3222431	3320167	3051697
Kwota zasiłków pielęgnacyjnych	Tys. zł	255969	274635	296514	294678	274023

Źródło: Opracowanie własne.

Świadczenia Pomocy Społecznej

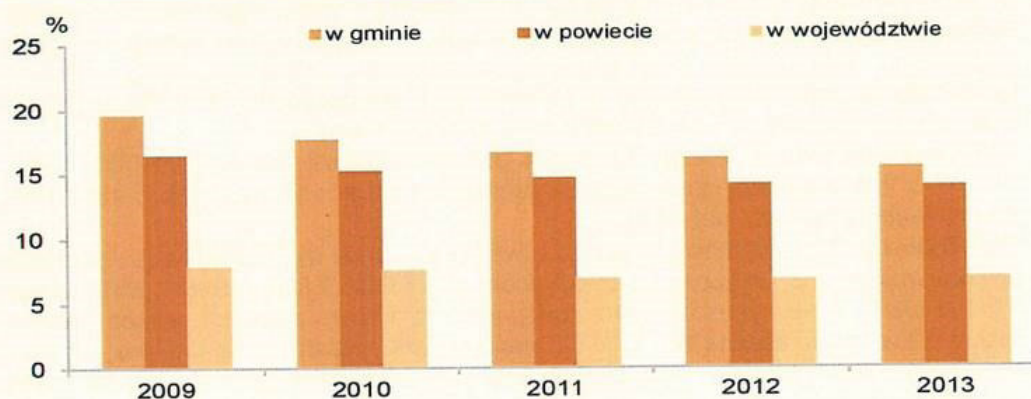
Korzystający ze środowiskowej pomocy społecznej

		2010	2011	2012	2013	2014
Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej	Gosp. domowe	539	515	527	507	456
Osoby w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej	osoba	2115	1982	1954	1858	1671
Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem	%				15,5	

Źródło: Opracowanie własne.

Pomoc społeczna

UDZIAŁ OSÓB KORZYSTAJĄCYCH ZE ŚRODOWISKOWEJ POMOCY SPOŁECZNEJ W LUDNOŚCI OGÓŁEM



W 2013 r. wydatki na pomoc społeczną i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej wyniosły **6364,9** tys. zł.

Źródło. Dane GUS

Zasoby mieszkaniowe

ZASOBY MIESZKANIOWE		
	2012	2013
Mieszkania ^a	2743	2777
Przeciętna powierzchnia użytkowa ^a		
1 mieszkania w m ²	102,3	102,8
Liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych	687	615
Zaległości w opłatach za mieszkanie w zasobach gminnych w tys. zł	.	–
Liczba lokali socjalnych	3	3

a Na podstawie bilansów zasobów mieszkaniowych.

Źródło. Dane GUS

Na terenie gminy Kadzidło działa 11 jednostek Straży Pożarnej, w tym 4 typu S (OSP Kadzidło, OSP Dylewo, OSP Wach, OSP Gleba). Zrzeszają w swoich szeregach ogółem 338 członków, w tym - członków czynnych (245 mężczyzn, 36 kobiet) 25 członków honorowych, 32 - MDP.

Poszczególne OSP posiadają:

- OSP Kadzidło** - 64 strażaków - strażnica (cztery boksy garażowe), selektywne alarmowanie, powiadamianie sms; dysponuje samochodami: JELCZ GCBA 6/32 (1984 r.), FORD Srt (2006 r.), MAN GBA 3/20 (2001 r.) inny sprzęt to: motopompy p/poż, szlamowa i 2 pływające, 2 x zestaw tnąco-rozpierający, wentylator oddymiający, agregaty prądotwórcze, piły do drewna oraz betonu i stali, drabiny, 4 kpl aparatów powietrznych, 2 torby ratownictwa medycznego, 6 radiotelefonów nasobnych, zestaw oświetleniowy, węże tłoczne W 75, W 52, węże ssawne oraz ochrony osobiste strażaka i umundurowanie wyjściowe.
OSP powołana została 26 maja 1912 roku, posiada działkę o powierzchni 0,64 ha na własność. Posiada nową strażnicę. OSP posiada sztandar nadany w dniu 3 maja 1994 roku. Zatrudnienie: kierowca - pół etatu.
- OSP Dylewo** - 37 strażaków - strażnica (dwa boksy garażowe), selektywne alarmowanie, powiadamianie sms; dysponuje samochodem MAN GBA 2,5/18 (1998r.), MITSUBISHI GLA 1,5/1 (2003 r.). Inne wyposażenie to: motopompy szlamowa, p/poż, pływająca, zestaw tnąco-rozpierający, węże tłoczne W 75, W 52, węże ssawne, piła do cięcia drewna, piła do betonu i stali, zestaw oświetleniowy, radiotelefony nasobne, 2 komplety aparatów powietrznych oraz ochrony osobiste strażaka i mundurowanie wyjściowe.
OSP powstała w 1926 roku, strażnica w 2006 roku była modernizowana z udziałem środków unijnych - własność działki: mienie komunalne. OSP posiada sztandar nadany w dniu 27 kwietnia 2008 roku. Zatrudnienie: kierowca - umowa zlecenie.
- OSP Wach** - 23 strażaków - strażnica (dwa boksy garażowe), dysponuje samochodem MAN GBA 2,5/25 (1997 r.) oraz LUBLIN Srt (1998 r.). Inne wyposażenie to: motopompy szlamowa i pływająca, agregat prądotwórczy, piły do drewna oraz betonu i stali, drabiny, aparaty powietrzne, torba ratownictwa medycznego, radiotelefony nasobne, ochrony osobiste strażaka i umundurowanie wyjściowe.
OSP powstała w 1985 roku. Strażnica murowana została pobudowana w czynie społecznym w 2003 roku. Zatrudnienie: kierowca - umowa zlecenie.

- **OSP Gleba** - 34 strażaków - strażnica (jeden boks garażowy), dysponuje samochodem STAR 266 GBA 2,5/20 (karosowany w 2014 r.). Inne wyposażenie to: motopompy szlamowa i pływająca, agregat prądowłórczy, piły do drewna oraz betonu i stali, drabiny, aparaty powietrzne, torba ratownictwa medycznego, radiotelefony nasobne, ochrony osobiste strażaka i umundurowanie wyjściowe.
OSP powstała w 1964 roku, strażnica (były sklep GS "Sch") - własność działki: Wspólnota Wiejska wsi Gleba. W 2009 roku pobudowano garaż o konstrukcji metalowej. OSP posiada sztandar nadany w dniu 8 listopada 2014 roku. Zatrudnienie: kierowca - umowa zlecenie.
- **OSP Kuczyńskie** - 20 strażaków - strażnica. Wyposażenie to: umundurowanie koszarowe, wyjściowe.
OSP powstała w 1958 roku, strażnica murowana została pobudowana w 1981 roku. W roku 2010 strażnica została gruntownie przebudowana dzięki pieniądżom unijnym i z budżetu gminy Kadzidło.
- **OSP Jeglijowiec** - 20 strażaków.
OSP powstała w 1960 roku, strażnica - brak .
- **OSP Strzałki** - 20 strażaków.
OSP powstała w 1952 roku, strażnica drewniana - własność działki: OSP. Wyposażenie to: umundurowanie koszarowe, wyjściowe.
- **OSP Krobia** - 24 strażaków.
OSP powstała w 2004 roku. Strażnica murowana po byłej szkole podstawowej, w 2012 została gruntownie przebudowana dzięki pieniądżom unijnym i z budżetu gminy Kadzidło. Wyposażenie to: umundurowanie wyjściowe.
- **OSP Piasecznia** - 21 strażaków.
OSP powstała w 2010 roku, siedziba w świetlicy wiejskiej w Piaseczni. Wyposażenie to: umundurowanie wyjściowe.
- **OSP Czarnia Gmina Kadzidło** - 15 strażaków.
OSP powstała w 2012 roku, siedziba w budynku szkoły podstawowej w Czarni. Wyposażenie to: umundurowanie wyjściowe.
- **OSP Chudek** - 30 strażaków.
OSP powstała w 2012 roku, siedziba w budynku Wiejskiego Domu Kultury w Chudku. Wyposażenie to: umundurowanie wyjściowe.

Zdarzenia w gminie

	2011	2012	2013	2014
Zdarzenia ogółem	124	157	100	91
Požary ogółem:	26	34	17	40
- małe	23	30	17	33
- średnie	3	4	0	5
- duże	0	0	0	2
Straty w tys zł	256	629	13522,1	1305,5
Miejscowe zagrożenia	95	119	82	47
Straty w tys. zł.	274	575	128	247
- śmiertelne	2	1	0	0
- ranni	17	21	6	20
Alarmy fałszywe	3	4	1	4

Źródło: Opracowanie własne.

W dniu 24 maja 2014 roku wystąpiły dwa duże pożary lasu w miejscowości Gleba i Grale, w których spłonęło ponad 116ha lasu

W 2013 roku w Posterunku Policji w Kadzidle wszczęto i przeprowadzono 191 dochodzeń, a w 2014 roku 114 dochodzeń.

Kategoria przestępstw

Najważniejsze przestępstwa:	Rok	
	2013r.	2014r.
- kradzieże i kradzieże z włamaniem	42	17
- wypadek drogowy	10	9
- znęcanie się	10	13
- uszkodzenie ciała i pobicia	9	9
- nie alimentacja	13	17
- pożary	2	9
- nagły zgon	6	9
- rozbój (napad)	1	0
- zabójstwa	0	1

Zródło: Dane uzyskane z Komisariatu Policji w Kadzidle.

Analizując powyższe stwierdzić należy, że przestępczość utrzymuje się na podobnym poziomie z małym wzrostem. Wzrosła natomiast wykrywalność przestępstw: w 2013r. wynosiła 79,5% a w 2014r. wyniosła 85,1%.

Z przedstawionego wyżej porównania wynika, że kradzieże i włamania znacznie zmalały.

Wypadki drogowe utrzymują się na podobnym poziomie, z tym że w 2013r. odnotowano 1 ofiarę śmiertelną oraz po 11 rannych w roku 2013 i 2014.

W pożarach nastąpił znaczny wzrost, przyczyna są prawdopodobnie podpalenia – sprawcy nie wykryto.

Najważniejsze kategorie tj. zabójstwa oraz rozboje w latach 2013 do 2014 wystąpiły sporadycznie i tak np. w 2013r. był jeden rozbój, a w 2014r. jedno zabójstwo.

Bardzo dużo czasu poświęca się na wykonanie innych czynności niż dochodzenia min:

Analiza innych czynności

Inne czynności niż dochodzenia:	Rok	
	2013r.	2014r.
- kolizje drogowe	18	16
- doprowadzenia (dla Sądu, Prokuratury oraz wytrzeźwienia)	20	33
- interwencje (domowe i publiczne)	713	868

Zródło: Dane uzyskane z Komisariatu Policji w Kadzidle.

Gmina Kadzidło słabo wyposażona jest w infrastrukturę turystyczną. Niewielka ilość miejsc noclegowych świadczy o małej liczbie osób świadczących usługi dla turystów i stosunkowo niewielką ilością gospodarstw agroturystycznych, pomimo, iż warunki przyrodniczo - kulturowe powinny sprzyjać ich rozwojowi .

Obiekty noclegowe

	Jednostka miary	2013
TURYSTYCZNE OBIEKTY NOCLEGOWE		
Turystyczne obiekty noclegowe wg rodzajów		
ogółem		
obiekty ogółem VII	ob.	1
obiekty całoroczne VII	ob.	1
miejsca noclegowe ogółem VII	msc	12
miejsca noclegowe całoroczne VII	msc	12
korzystający z noclegów ogółem I-XII	osoba	3
udzielone noclegi ogółem I-XII	-	6
Turystyczne obiekty noclegowe		
obiekty ogółem		
inne obiekty noclegowe - razem	ob.	1
inne obiekty noclegowe - pozostałe	ob.	1
miejsca noclegowe		
inne obiekty noclegowe - razem	msc	12
inne obiekty noclegowe - pozostałe	msc	12
Dynamika liczby miejsc noclegowych całorocznych (rok poprzedni = 100)		
ogółem	-	0,0
WYPOSAŻENIE TURYSTYCZNYCH OBIEKTÓW NOCLEGOWYCH		
Obiekty wyposażone w udogodnienia dla osób niepełnosprawnych ruchowo		
pokoje/łazienki przystosowane dla osób niepełnosprawnych ruchowo (w tym na wózkach inwalidzkich)	ob.	1

Źródło. Dane GUS

W maju 1991 roku, jako filię Muzeum Okręgowego w Ostrołęce, udostępniono do zwiedzania Zagrodę Kurpiowską w Kadzidle. Jest to jedno z najmniejszych muzeów na wolnym powietrzu w Polsce. Na obszarze 1,5 ha zgromadzono obiekty charakterystyczne dla tradycyjnego budownictwa drewnianego z terenu Kurpiowskiej Puszczy Zielonej z przełomu XIX i XX wieku. Trzy chałupy, spichlerz podcieniowy zwany *świronkiem*, drewnutnia, stodoła, w której usytuowane są: wozownia i warsztaty stolarski i bednarski, olejarnia, a także maneż. Wyposażenie Zagrody stanowią sprzęty używane na Kurpiach w okresie dwudziestolecia międzywojennego XX w.

Muzea w gminie

MUZEA w 2013 r.		
Muzea		
muzea łącznie z oddziałami	ob.	1
oddziały	ob.	1
zwiedzający muzea i oddziały	osoba	7040

Źródło. Dane GUS

Na terenie Gminy Kadzidło istnieją dwa obiekty sportowe „Moje boisko-Orlik”, stadion sportowy w Kadzidle, hale sportowe i boiska wielofunkcyjne przy szkołach oraz siłownie na świeżym powietrzu. Rosnąca świadomość społeczeństwa potrzeby aktywnego stylu życia rodzi zapotrzebowanie na dobrze zorganizowane imprezy sportowo – rekreacyjne. Stosunkowo dobra baza sportowa oraz grupa działaczy zaangażowanych w rozwój sportu umożliwiają organizowanie wielu imprez sportowych.

W Gminie istnieją trzy Uczniowskie Kluby Sportowe.

W Dylewie istnieje Uczniowski Klub Sportowy „Dylewianka” przy Zespole Placówek Oświatowych w Dylewie. Odbywają się tu różnego rodzaju imprezy sportowo-rekreacyjne, między innymi rodzinne festyny sportowo - rekreacyjne, pikniki sportowo - rekreacyjne, turnieje piłkarskie, siatkarskie, tenisa ziemnego, badmintonu, oraz wiele różnych konkursów, gier i zabaw.

W Kadzidle przy Publicznym Gimnazjum istnieje Uczniowski Klub Sportowy „Wilki”. Klub zajmuje czołowe miejsca w lekkiej atletyce w zawodach międzypowiatowych oraz wojewódzkich.

W Chudku przy Zespole Szkół istnieje Uczniowski Klub Sportowy „Biedronka”. Klub zajmuje czołowe miejsca na szczeblu powiatowym i wojewódzkim w grze unihokeja.

W Kadzidle istnieje również Stowarzyszenie Piłkarskie „Kurpik Kadzidło”, które współpracuje z wieloma lokalnymi klubami piłkarskimi oraz z klubami z całego województwa mazowieckiego. Głównym celem Stowarzyszenia jest szkolenie i zachęcanie młodych adeptów sportowych aby rozwijali swoje umiejętności w bardziej zaangażowanych klubach. Ponadto stowarzyszenie pomaga zdolnym sportowcom znaleźć sponsorów, aby mogli jak najlepiej przygotować się do zawodów sportowych w celu osiągnięcia dobrych wyników.

Sport w gminie

	Jednostka miary	2012
SPORT		
Kluby sportowe łącznie z klubami UKS		
kluby	szt.	3
członkowie	osoba	100
ćwiczący ogółem	osoba	174
ćwiczący mężczyźni	osoba	141
ćwiczący kobiety	osoba	33
ćwiczący do lat 18 ogółem	osoba	149
ćwiczący do lat 18 chłopcy	osoba	116
ćwiczący do lat 18 dziewczęta	osoba	33
sekcje sportowe	szt.	5
trenerzy	osoba	2
instruktorzy sportowi	osoba	2

Źródło. Dane GUS

Realizacja wydatków budżetu gminy w latach 2011 - 2014 rok w poszczególnych działach klasyfikacji budżetowej z uwzględnieniem struktury procentowej

Dział	Treść	Wykonanie za 2011 rok	% udział w wyk. wyd. ogółem	Wykonanie za 2012 rok	% udział w wyk. wyd. ogółem	Wykonanie za 2013 rok	% udział w wyk. wyd. ogółem	Wykonanie za 2014 rok	% udział w wyk. wyd. ogółem
010	Rolnictwo i łowiectwo	3 042 055,96	8,11	3 627 982,32	8,32	1 484 661,85	4,76	796 815,75	2,21
150	Przetwórstwo przemysłowe	0,00	0,00	5 759,61	0,01	0,00	0,00	4 066,94	0,01
600	Transport i łączność	436 827,54	1,16	563 477,70	1,29	288 192,26	0,92	5 123 428,15	14,23
700	Gospodarka mieszkaniowa	69 989,67	0,19	16 280,98	0,04	45 351,15	0,14	86 026,91	0,24
710	Działalność usługowa	43 797,82	0,12	32 836,38	0,08	43 234,36	0,14	21 133,23	0,06
750	Administracja publiczna	2 864 014,78	7,63	2 784 115,35	6,38	2 632 979,90	8,44	2 727 321,81	7,57
751	Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	36 113,78	0,10	1 800,00	0,004	1 800,00	0,01	113 598,00	0,31
752	Obrona narodowa	500,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
754	Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	441 534,22	1,18	222 458,01	0,51	196 304,96	0,63	472 879,76	1,31
756	Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	52 985,63	0,14	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
757	Obsługa długu publicznego	762 862,97	2,03	829 879,33	1,90	666 875,60	2,14	508 848,70	1,41
758	Różne rozliczenia	2 385,50	0,01	3 037,00	0,006	4 004,25	0,01	6 221,10	0,02
801	Oświata i wychowanie	17 029 519,19	45,38	17 067 883,53	39,14	16 648 112,74	53,35	16 042 790,27	44,55
851	Ochrona zdrowia	126 064,72	0,33	122 680,87	0,28	123 394,86	0,39	147 357,41	0,41
852	Pomoc społeczna	6 137 654,59	16,36	6 287 947,96	14,42	6 364 871,51	20,40	6 335 983,91	17,59
854	Edukacyjna opieka wychowawcza	430 541,86	1,15	420 210,63	0,96	436 909,65	1,40	412 443,42	1,15
900	Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	4 819 536,18	12,84	8 733 769,64	20,03	1 140 362,72	3,65	1 915 179,87	5,32
921	Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	1 073 952,88	2,86	2 800 985,26	6,42	992 609,70	3,18	1 110 471,17	3,08
926	Kultura fizyczna i sport	153 588,35	0,41	89 176,24	0,21	136 374,47	0,44	189 200,94	0,53
WYDATKI OGÓŁEM:		37 523 925,64	100,00	43 610 281,00	100,00	31 206 039,98	100,00	36 013 767,34	100,00
W tym:									
bieżące		29 299 628,08	78,08	30 162 600,89	69,16	33 096 588,75	97,17	30 501 625,43	84,69
majątkowe		8 224 297,56	21,92	13 447 680,22	30,84	1 973 204,80	2,83	5 512 141,91	15,31

Źródło: Opracowanie własne.

DOCHODY - WYDATKI I ZADŁUŻENIE - LATA 2011-2014

Lp.	Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014
1.	Dochody ogółem w tym: -bieżące -majątkowe	37 127 400,10 30 421 274,47 6 706 125,63	40 445 785,07 31 347 400,30 9 098 384,77	35 069 793,55 33 096 588,75 1 973 204,80	36 284 551,47 34 512 249,49 1 772 301,98
2.	Zadłużenie ogółem w tym - zadłużenie bez śr. na prefinansowanie: -Środki na wyprzedzające finansowanie	15 759 109,87 15 759 109,87	17 723 631,52 16 660 163,52 1 063 468,00	14 112 145,78 14 112 145,78	13 729 113,78 13 729 113,78
3.	Zadłużenie w % ogółem w tym - zadłużenie bez śr. na prefinansowanie: -Środki na wyprzedzające finansowanie	42,45 42,45	43,82 41,19 2,63	40,24 40,24	37,84 37,84
4.	Przychody w tym z tytułu : - kredytów - pożyczek	2 000 000,00 2 000 000,00 0,00	5 087 681,40 4 024 213,40 1 063 468,00	1 743 871,05 1 743 871,05 0,00	0,00 0,00 0,00
5.	Spląty w tym : - kredytów - pożyczek	2 199 639,20 1 879 124,95 320 514,25	2 375 442,80 1 969 099,00 406 343,80	5 355 356,79 4 291 888,79 1 063 468,00	383 032,00 366 632,00 16 400,00
6.	Umorzenie pożyczek		747 716,95		
7.	Wydatki ogółem w tym: -bieżące -majątkowe	37 523 925,64 29 299 628,08 8 224 297,56	43 610 281,11 30 162 600,89 13 447 680,22	31 206 039,98 33 096 588,75 1 973 204,80	36 013 767,34 30 501 625,43 5 512 141,91
8.	Dochody bieżące – wydatki bieżące	1 121 646,39	1 184 799,41	2 773 578,89	4 010 624,06

Źródło: Opracowanie własne.

Z analizy wykonania dochodów w latach 2011 – 2014 wynika, że dochody bieżące stanowiły w roku 2011 - 81,94%, w 2012 – 77,5 %, w 2013 – 94,37%, w 2014 -95,12 % natomiast dochody majątkowe w roku 2011 – 18,06%, w 2012 – 22,5 %, w 2013 – 5,63%, w 2014 - 4,88 % wykonanych dochodów ogółem.

Lata 2011 – 2014 przynosiły stały wzrost dochodów bieżących. Dla dochodów majątkowych przełomowy był okres lat 2011 – 2012 kiedy to w wyniku absorpcji środków unijnych budżet gminy wzrósł w 2011 roku o 6 459 064,66 zł., a w 2012 roku o 8 963 543,95 zł.

Struktura dochodów gminy na przestrzeni analizowanych lat podlegała pewnym wahaniom. Udział dochodów własnych w ogólnych dochodach gminy corocznie zwiększał się. Dochody te w 2011 stanowiły 17,94% ogólnych dochodów gminy, zaś w roku 2014 było to już 24,07 %. Wysokość dochodów własnych gminy systematycznie rosła z 6 658 518,36 zł. w 2011 r. do 8 733 110,59 zł. w 2014 roku. W strukturze tej kategorii dochodów największy udział odnotowały udziały gmin w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa, których udział kształtował się na poziomie 39 % dochodów własnych w 2011 roku, 37 % w 2014 r. Wśród tych dochodów dominującą rolę odgrywają wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych, których wielkość w 2014 roku wynosiła 3 202 290zł.

Udział subwencji ogólnej w łącznych dochodach gminy wynosił w roku 2011 - 47,55%, w 2012 – 45,06 %, w 2013 – 53,93 % a w 2014 – 52,18 %. Podstawową część subwencji stanowiła część oświatowa,

która w roku 2011 wynosiła 11 413 081 zł. w 2014 roku 11 439 673 zł. W roku 2012 gmina otrzymała środki na uzupełnienie dochodów w wysokości 21 175zł.

Dotacje celowe z budżetu państwa wynosiły w 2011 roku 16,85 %, w 2012 r. 15,83 %, w 2013 r. 18,59%, a w 2014 roku 22,60 %, wysoki udział dotacji z budżetu państwa w 2014 r. związany był z otrzymaniem w tym roku dotacji celowej na realizację zadania pn. "Przebudowa drogi gminnej Nr 250530W Kadzidło – Strzałki – Piasecznia" realizowanego w ramach Narodowego programu przebudowy dróg lokalnych – Etap II Bezpieczeństwo - Dostępność – Rozwój. Wysoki udział w dochodach ogółem stanowiły również otrzymane dotacje celowe w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich. Udział ten w 2011 r. wynosił 17,69 %, w 2012r. 22,79%, a w 2013 i 2014 r. był dużo niższy i wynosił w 2013 r. 5,98 % , w 2014 r. 0,85 %. Wysoki udział w latach 2011-2012 dotacji ze środków europejskich związany był przede wszystkim z realizacją projektu współfinansowanego z EFRR pn.:

- „Budowa wodociągu w miejscowościach Strzałki, Brzozówka, Chudek, Gleba, Kierzek, Piasecznia, Kolonie Kadzidła i Kolonie Dylewa wraz z rozbudową stacji wodociągowej i kanalizacji sanitarnej w Kadzidle” w wysokości 4 480 150 zł. oraz projektu pn. „Kanalizacja sanitarna dla msc. Kadzidło-centrum i osiedle Podtatrze z rozbudową oczyszczalni ścieków i wodociągu w Kadzidle” w wysokości 9 293 906zł.

Z analizy wydatków wynika, że, realizacja wydatków budżetowych kształtowała się następująco:

- wydatki majątkowe w 2014 roku stanowiły 15,31% ogółu zrealizowanych wydatków , w roku 2013 – 2,83%, a w 2012 roku stanowiły 30,84 % i 2011 – 21,92% ,
- wydatki bieżące w 2014 roku stanowiły 84,69 % ogółu zrealizowanych wydatków i zostały wykonane w kwocie – 30 501 625,43 zł. , w roku 2013 – 97,17%, a w 2012 roku stanowiły 69,16 % i 2011 – 78,08%.

W całym analizowanym okresie największa część środków finansowych kierowana była na cele oświaty i wychowania, na które gmina przeznaczała w 2011 r. – 45,38%, w 2012 r. 39,14 %, 2013 r. 53,53 % i w 2014 r. 44,55% swoich wydatków . Dla zachowania pełnej porównywalności wielkości wydatków oświatowych należy uwzględnić również wydatki na edukacyjną opiekę wychowawczą. Ich udział w strukturze wydatków nie był jednak wysoki i kształtował się w granicach 1,15 %.

Na drugim miejscu co do wielkości wydatków znalazł się dział opieka społeczna, w którym poniesione wydatki w 2011 r. stanowiły 16,36 %, a w 2014 r. 17,59% poniesionych wydatków ogółem. Kolejną znaczną część wydatków pochłonięły dział Rolnictwo i łowiectwo i dział Gospodarka komunalna i ochrona środowiska. Największe wydatki w tych działach zostały poniesione w 2011 i 2012 roku, gdzie sfinansowano budowę wodociągu w miejscowościach Strzałki, Brzozówka, Chudek, Gleba, Kierzek, Piasecznia, Kolonie Kadzidła i Kolonie Dylewa wraz z rozbudową stacji wodociągowej i kanalizacji sanitarnej w Kadzidle i budowę kanalizacji sanitarnej dla msc. Kadzidło- centrum i osiedle Podtatrze z rozbudową oczyszczalni ścieków i wodociągu w Kadzidle, na które gmina pozyskała środki z Unii Europejskiej. Wydatki na administrację publiczną w analizowanym okresie wynosił w 2011 r. 7,63 %, w 2014 r. 7,57 %. W dziale transport i łączność w analizowanym okresie ponoszone były wydatki na bieżące utrzymanie dróg gminnych, przebudowę i modernizację dróg, w 2011 r. i 2014 r. udzielono pomocy finansowej w formie dotacji celowej dla Powiatu Ostrołęckiego na realizację inwestycji w zakresie dróg. Udział wydatków na drogi w wydatkach ogółem stanowił w 2011 r. – 1,16 %, w 2012 r. – 1,29% , w 2013 r. -0,92 % , w 2014 r. 14,23%. W 2014 r. wydatkowano 5 123 428,15 zł. gdzie min. sfinansowano zadanie pn. "Przebudowa drogi gminnej Nr 250530W Kadzidło – Strzałki – Piasecznia", na którą otrzymano dotację z budżetu państwa. Wydatki w dziale kultura i sztuka w analizowanym okresie kształtowały się w wysokości 2,86% w 2011 r. do 3,03 % w 2014 r., z wyjątkiem roku 2012 gdzie w związku z realizacją zadań majątkowych przy udziale środków z unii europejskiej wydatki stanowiły 6,42% wydatków ogółem. Wydatki związane z obsługą długu publicznego kształtowały się na poziomie 2,03 % do 1,41 % ogółu wydatków i związane były ze spłatą odsetek od zaciągniętych kredytów i pożyczek.

Oceniając wydatki należy stwierdzić, że głównie finansowane są zadania prospołeczne tj. oświata i wychowanie, pomoc społeczna, ochrona zdrowia, edukacyjna opieka wychowawcza, kultura i sztuka, kultura fizyczna. Wydatki te stanowiły w 2014 rok ponad 67,3 % wydatków ogółem.

4. ANALIZA UWARUNKOWAŃ ROZWOJU

Przeprowadzona analiza dotychczasowych przemian społeczno – gospodarczych oraz uwarunkowań jego dalszego rozwoju w sferze społecznej, gospodarczej, infrastrukturalnej, ekologicznej, przestrzennej i finansowo- organizacyjnej umożliwi zidentyfikowanie :

- mocnych i słabych stron gminy, wynikających z obecnej sytuacji w sferze społeczno – gospodarczej i funkcjonalno – przestrzennej,
- kluczowych szans i zagrożeń rozwojowych gminy, tkwiących w jej otoczeniu, czyli zdarzeń, zjawisk, tendencji i procesów mogących mieć pozytywny lub negatywny wpływ na dalszy rozwój.

Uwarunkowania rozwoju o charakterze zewnętrznym:

Szanse:

1. Dobre położenie gminy.
2. Dobra sieć powiązań komunikacyjnych.
3. Dobry stan środowiska przyrodniczego i wysokie walory.
4. Wzrost napływu kapitału zagranicznego do Polski.
5. Przystąpienie Polski do Unii Europejskiej.
6. Rozwój turystyki i agroturystyki – zwiększający się popyt na tego typu usługi.
7. Prawodawstwo UE sprzyjające zachowaniu i ochronie środowiska przyrodniczo – kulturowego.
8. Możliwość finansowania przedsięwzięć infrastrukturalnych z funduszy UE
9. Możliwość finansowania przedsiębiorstw z funduszy UE.
10. Łatwy dostęp do edukacji.
11. Łatwy dostęp do informacji.

Zagrożenie:

1. Brak zainteresowania inwestorów z zewnątrz naszą gminą.
2. Niedostatek środków finansowych gminy.
3. Zły stan szlaków komunikacyjnych krajowych, powiatowych.
4. Istnienie zjawisk patologii społecznych.
5. Niestabilność prawa, brak czytelnych zasad interpretacji aktów prawnych.
6. Osłabienie gospodarki wpływające na zmniejszenie miejsc pracy, spadek rentowności firm.
7. Brak krajowej koordynacji działań w planowaniu przestrzennym.
8. Daleka odległość od dużych aglomeracji miejskich.
9. Ograniczona samorządność.
10. Przekazywanie gminie przez państwo coraz to nowych zadań bez pełnego zabezpieczenia środków finansowych.

11. Słaba koniunktura gospodarcza kraju.
12. Niski poziom finansowania oświaty i opieki społecznej przez budżet państwa.
13. Niska dochodowość gospodarstw rolnych.
14. Wysokie bezrobocie.

Uwarunkowania rozwoju o charakterze wewnętrznym:

Atuty:

1. Relatywnie niska gęstość zaludnienia.
2. Stosunkowo dobra baza lokalowa służby zdrowia.
3. Istniejące rezerwy pod budownictwo mieszkaniowe.
4. Rozpoczęta gazyfikacja gminy.
5. Duży, niewykorzystany potencjał sektora rolniczego.
6. Relatywnie wysoki udział wydatków inwestycyjnych w ogólnych wydatkach budżetowych.
7. Bogate tradycje kurpiowskie.
8. Występowanie wolnych terenów z możliwością zagospodarowania.
9. Dobry rozwój sieci wodociągowej w centrum i na południu gminy.
10. Dobry rozwinięty system kanalizacji sanitarnej w Kadzidle.
11. Położenie geograficzne, zasoby naturalne umożliwiające rozwój turystyki i rekreacji.
12. Dobry stan terenów leśnych.
13. Duża powierzchnia terenów leśnych i zadrzewionych.
14. Dobra jakość powietrza.
15. Dobry system zagospodarowania odpadów komunalnych.
16. Wystarczająca ilość dobrej jakości wody pitnej pobieranej z ujęć z terenu gminy.
17. Niski poziom hałasu w sąsiedztwie tras komunikacyjnych.
18. Dobrze rozwinięta infrastruktura techniczna.
19. Dobre współdziałanie z Policją, instytucjami lokalnymi, parafiami.
20. Duża wydolność oczyszczalni ścieków.
21. Duża ilość środków pozyskanych z zewnątrz do budżetu gminy.
22. Promocja kultury kurpiowskiej na wysokim poziomie.

Słabości:

1. Brak koncepcji urbanistycznej.
2. Brak dużych inwestorów i nowych inwestycji gospodarczych.
3. Zły stan estetyczny gminy.
4. Niski stan dochodów mieszkańców gminy.
5. Wzrastające rozmiary ubóstwa.
6. Wysoki poziom bezrobocia.

7. Odływ wykształconej ludności z gminy.
8. Nadmiar siły roboczej w rolnictwie.
9. Mały kapitał lokalny.
10. Słabe wyposażenie szkół.
11. Niskie zatrudnienie w służbie zdrowia i brak wyposażenia w specjalistyczny sprzęt medyczny.
12. Brak profesjonalnego pośrednictwa pracy.
13. Znaczna ilość dróg żwirowych i gruntowych.
14. Duże potrzeby w zakresie budowy gazyfikacji gminy.
15. Zły stan niektórych dróg.
16. Niewystarczająca wiedza przedsiębiorców i mieszkańców o ścieżkach zewnętrznego finansowania działań.
17. Niewystarczająco rozwinięta baza turystyczna (brak miejsc noclegowych, ścieżek rowerowych)
18. Niewystarczający stan budownictwa socjalnego.
19. Niepełne skanalizowanie gminy, brak oczyszczalni przyzgodowych.
20. Niski poziom edukacji ekologicznej mieszkańców.
21. Patologia wśród młodzieży i dorosłych.
22. Brak pozytywnych wzorców i postępowania młodzieży.
23. Wysokie wydatki na opiekę społeczną.
24. Szczególne zagrożenie narkomanią, alkoholizmem.
25. Zwiększająca się liczba dzieci z wadami postawy, rosnący wskaźnik zachorowalności na choroby „ cywilizacyjne”.
26. Słaba kondycja gospodarstw rolnych- niska dochodowość, brak inwestycji w gospodarstwach.
27. Małe gospodarstwa rolne nie gwarantujące rentowności.
28. Duża liczba osób utrzymująca się tylko z pracy w gospodarstwie rolnym.
29. Brak pełnej gazyfikacji gminy.

Generalne uwarunkowania dla strategii zrównoważonego rozwoju Gminy wynikają z istniejących problemów i potrzeb ich rozwiązania. Uwarunkowania wynikają także z opracowanych szans i zagrożeń dla gminy (zewnętrznych czynników rozwoju). Szanse głównie są oparte o rozwój rolnictwa i przedsiębiorczości, ale także rozwój turystyki i agroturystyki. Możliwość korzystania z finansowania zewnętrznego np. kredytów preferencyjnych, pożyczek i dotacji (zarówno dla rolnictwa, jak i drobnej przedsiębiorczości), stwarza szansę na rozwój gospodarstw rolnych i małej przedsiębiorczości, rozwój infrastruktury techniczno-ekonomicznej i społecznej, wielofunkcyjnego rozwoju wsi. Z kolei zagrożenia wynikają z niestabilności polityki rolnej, zbyt wysokich podatków, słabej edukacji ekonomicznej i ekologicznej ludności, zagrożeń bezpieczeństwa mieszkańców.

Analiza czynników rozwoju, a w szczególności silnych stron gminy i szans oddziałujących na nią z otoczenia zewnętrznego pokazuje wyraźnie kierunki rozwoju gminy, atuty w postaci specjalnych jej walorów oraz zewnętrzne zjawiska, procesy mające pozytywny wpływ na rozwój Gminy.

Kadzidło jest znane jako atrakcyjna miejscowość do zamieszkania i prowadzenia przedsiębiorstwa, posiadająca wolne tereny pod inwestycje ,wyjątkowe walory przyrodnicze,

krajobrazowe oraz doskonałe położenie na trasie Ostrołęka - Olsztyn. Takie postrzeganie Gminy wzmacniane jest przez promocyjno-informacyjne działania władz gminy. Dzięki tym niewątpliwym atutom, gmina przyciągnęła znaczną grupę nowych mieszkańców. W związku z tym, podstawowymi kierunkami rozwoju Gminy powinny być: rozwój rolnictwa oraz małej i średniej przedsiębiorczości, stwarzanie warunków do przyciągania dużych inwestorów. Kierunki uzupełniające to turystyka poszerzona o agroturystykę, ze względu na rolniczy charakter gminy, zasoby przyrodnicze i jej rekreacyjny wizerunek. Gmina dysponuje dobrą infrastrukturą techniczną. Nie bez znaczenia jest również fakt, że w/w kierunki rozwoju gminy posiadają mocne wsparcie społeczeństwa gminy. Mieszkańcy są zadowoleni z gminy jako miejsca zamieszkania, warunków mieszkaniowych, stanu szkolnictwa, dostępu do informacji. Niezadowolenie mieszkańców budzi bezrobocie, niskie dochody z rolnictwa, patologia społeczna (szczególnie alkoholizm).

Bardzo istotne dla rozwoju jest oddziaływanie otoczenia zewnętrznego, a w szczególności wykorzystanie szans tkwiących w jego otoczeniu. Fakt, że gmina posiada stosunkowo atrakcyjne położenie geograficzne, posiada korzystne połączenia komunikacyjne, jest postrzegana jako dobre miejsce do zamieszkania. Znacznego wysiłku wymaga budowa małej i dużej infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej oraz utworzenie atrakcyjnej oferty turystyki weekendowej, alternatywnych form spędzania czasu wolnego – m.in. rozwój sportu. Niepowtarzalną szansą dla Polski jak jest akcesja z Unią Europejską, a co za tym idzie perspektywa pozyskania środków na rozwój gminy.

Rozwój Kadzidła we wskazanych kierunkach uwarunkowany jest w znacznej mierze rozwojem województwa mazowieckiego. Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego wskazuje na priorytety rozwoju w zakresie: transportu – budowa systemu dróg, rozwój powiązań komunikacyjnych z Warszawą, edukacji – rozwój wiedzy, innowacji technologicznych i mobilności przestrzennej mieszkańców, rozwoju obszarów wiejskich w kierunku przedsiębiorczości pozarolniczej, poprawa wyposażenia w infrastrukturę techniczną. Gmina Kadzidło znajduje się w rejonie turystycznym o znaczeniu regionalnym. Zapisy Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego są zbieżne z kierunkami rozwoju gminy i otwierają drogę na pozyskanie środków zewnętrznych na inwestycje w gminie.

Działanie władz i społeczeństwa powinno iść w kierunku wzmocnienia i skuteczniejszego eksponowania mocnych stron gminy, oraz wykorzystywania szans pojawiających się w jej otoczeniu zewnętrznym.

Działania władz lokalnych w zakresie rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy można podzielić na:

- działania bezpośrednie, prowadzone w sektorze publicznym w ramach zadań własnych gminy i zadań zleconych przez administrację rządową;
- działania pośrednie, polegające na tworzeniu warunków do rozwoju gospodarczego, głównie polegają na planowaniu, stymulowaniu i promocji gospodarki.

5. Misja i strategiczne cele rozwoju gminy

Misja gminy Kadzidło, czyli celem dążenia władz samorządowych jest poprawa warunków życia mieszkańców i wzrost zasobności gminy.

CELE I PROGRAMY STRATEGICZNE

CEL STRATEGICZNY I: Poprawa jakości życia

Program Strategiczny I.1. – Zwiększenie dostępności komunikacyjnej

Na przestrzeni lat zmieniało się znaczenie poszczególnych czynników wpływających na poziom rozwoju społeczno-gospodarczego jednostek samorządu terytorialnego. Czynnikiem, którego znaczenie utrzymywało się wciąż na wysokim poziomie, jest właśnie dostępność komunikacyjna. Ma ona podstawowe znaczenie zarówno w kwestii jakości życia mieszkańców, jak również atrakcyjności inwestycyjnej. Pomimo intensywnych działań podejmowanych w tym obszarze przez władze gminy, jak i pomimo intensywnych prac realizowanych w skali kraju, Gmina wciąż boryka się z licznymi trudnościami.

Znaczącej poprawie uległa nawierzchnia dróg gminnych, jednak stan drogi krajowej nr 53, wciąż nie zapewnia satysfakcjonującego połączenia z Ostrołęką i Myszyńcem. Zły jej stan techniczny ogranicza komunikację lokalną i regionalną.

Ponadto część dróg gminnych i powiatowych znajduje się w złym stanie technicznym.

Spodziewane efekty realizacji programu:

- zwiększenie atrakcyjności osiedleńczej i inwestycyjnej gminy poprzez poprawę dostępności komunikacyjnej w układzie lokalnym, regionalnym, krajowym,
- poprawa jakości życia poprzez usprawnienie wewnętrznej komunikacji oraz poprawę bezpieczeństwa w ruchu drogowym,
- wzmocnienie funkcji gminy poprzez rozwijanie połączeń lokalnych, zmierzających do umocnienia funkcji gminy jako lokalnego węzła komunikacyjnego.

Zadania strategiczne:

1. Poprawa połączenia komunikacyjnego Gminy Kadzidło z miastami wojewódzkimi

Poprawa połączenia komunikacyjnego z miastem Ostrołęką (droga krajowa nr 53 Olsztyn – Ostrołęka). Podejmowane działania powinny polegać na zapewnieniu bardziej dogodnego połączenia komunikacyjnego, który ma charakter regionalny. Komunikacja z Ostrołęką, Olsztynem i Warszawą jest bezsprzecznie bardzo istotna ze względu na potencjał gospodarczy, kulturalny i znaczenie administracyjne dużych miast. Poprawa stanu technicznego drogi wpłynie także na poprawę bezpieczeństwa w ruchu drogowym.

Zadanie powinno objąć w szczególności działania zmierzające w kierunku:

- modernizacji drogi krajowej nr 53, bieżące utrzymanie i poprawa stanu drogi.
- budowa chodników wzdłuż drogi krajowej nr 53.

Termin realizacji:

Działania powinny być podejmowane w całym okresie, którego dotyczy Strategia, tj. do roku 2030.

Podmioty zaangażowane i odpowiedzialne:

- Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad w Warszawie,
- Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego,
- Urząd Gminy.

2. Rozbudowa i modernizacja wewnętrznego systemu komunikacyjnego Gminy Kadzidło

Działania powinny być nakierowane na poprawę jakości nawierzchni ulic oraz na systematyczne rozwijanie ich sieci. Jest to działanie istotne z punktu widzenia komfortu podróżowania mieszkańców. Mając na uwadze poprawę jakości życia mieszkańców, należy także umożliwiać im wybieranie alternatywnych środków komunikacji, jak na przykład rower, poprzez budowę systemu ścieżek rowerowych, także we współpracy z sąsiednimi samorządami, Generalną Dyrekcją Dróg Krajowych, Lasami Państwowymi, Starostwem Powiatowym.

Zadanie to powinno obejmować między innymi:

- poprawę jakości dróg lokalnych,
- budowę nowych połączeń (dróg lokalnych),
- wprowadzenie alternatywnej formy poruszania się poprzez budowę wydajnej sieci ścieżek rowerowych, (możliwe jest np. budowanie ścieżek od podstaw lub wyznaczanie pasów dla rowerzystów w istniejących ciągach komunikacyjnych – zarówno w ulicach jak i chodnikach),

Termin realizacji:

Działania powinny być podejmowane w całym okresie, którego dotyczy Strategia, tj. do roku 2030.

Podmioty zaangażowane i odpowiedzialne:

- Starostwo Powiatowe w Ostrołęce,
- Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego,
- Gmina Kadzidło
- podmioty gospodarcze,
- GDDK i A w Warszawie,
- sąsiednie gminy,
- osoby fizyczne,
- Lasy Państwowe.

Program Strategiczny I.2. – Podnoszenie jakości kapitału ludzkiego

Jakość kapitału ludzkiego jest istotnym czynnikiem wpływającym na atrakcyjność inwestycyjną danej gminy lokalizacji. Zapewnienie i utrzymanie wysokiego poziomu wykształcenia mieszkańców jest zadaniem, które można łatwiej zrealizować, jeśli w danej jednostce funkcjonują szkoły każdego szczebla edukacji. Edukacja jest wówczas dostępna i tańsza, bo realizowana w miejscu zamieszkania. Jednocześnie absolwenci szkół często pozostają w miejscu zamieszkania co zapobiega migracji młodych, dobrze wykształconych ludzi. Niestety małe gminy w swoim zakresie mają prowadzenie szkół podstawowych i gimnazjów, także na terenie Kadzidła znajduje się szkoła ponadgimnazjalna prowadzona przez samorząd powiatowy. Dlatego działania na szczeblu lokalnym powinny opierać się na podnoszeniu jakości nauczania, wprowadzenia szeregu zajęć dodatkowych, pozalekcyjnych, wspieraniu uczniów najuboższych, umożliwiając im równe szanse rozwoju. Ponadto niezwykle istotne jest ciągle dostosowywanie oferty edukacyjnej szkoły ponadgimnazjalnej do zapotrzebowania płynącego z rynku, po pierwsze po to, aby inwestorzy i potencjalni inwestorzy mogli liczyć na szybkie znalezienie odpowiednich osób do pracy, a po drugie, ale nie mniej ważne, dobre dopasowanie oferty edukacyjnej do popytu płynącego z rynku, które pozwala ograniczyć problem bezrobocia wśród absolwentów szkoły, również poprzez rozwijanie przez nich samych m. in. drobnej przedsiębiorczości.

Spodziewane efekty realizacji programu:

- poprawa sytuacji na rynku pracy – ograniczenie bezrobocia,
- rozwój zastosowań nowych technologii w lokalnych firmach,
- rozwój elastycznych form zatrudnienia, zwiększenie mobilności zawodowej siły roboczej,
- dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy,

–poprawa materialnych i niematerialnych warunków życia mieszkańców.

Zadania strategiczne:

1. Utrzymanie i rozwijanie systemu stypendialnego dla dzieci i młodzieży

Obecnie funkcjonujący system stypendialny zapewniający młodzieży stypendia sportowe spełnia właściwie swoje funkcje. Stypendiami objęte zostały dzieci i młodzież z uboższych środowisk. Stypendia mają charakter socjalny i motywacyjny. Zidentyfikowano ponadto potrzebę zapewnienia młodzieży z rodzin o niskich dochodach stypendia socjalne, które stanowią istotną formę pomocy materialnej dla rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej i życiowej.

Zadanie powinno więc obejmować:

- monitorowanie efektywności i aktualności oraz aktualizowanie zasad i regulaminu przyznawania stypendiów socjalnych,
- zapewnienie środków finansowych na wypłacanie stypendiów.

Termin realizacji:

Działania powinny być podejmowane w całym okresie, którego dotyczy Strategia, tj. do roku 2030.

Podmioty zaangażowane i odpowiedzialne:

- Gmina Kadzidło,
- dyrektorzy szkół.

2. Podnoszenie i utrzymanie jakości nauczania w szkołach

Zadanie powinno obejmować przede wszystkim utrzymanie działań podjętych w minionym okresie, tj.:

- współpraca z Kuratorium Oświaty i dyrektorami szkół w zakresie oceny stopnia realizacji standardów jakości pracy nauczycieli,
- wspieranie przez władze doskonalenia i doskonalenia zawodowego nauczycieli,
- realizacja zajęć w szkołach – praca z uczniami zdolnymi, mniej zdolnymi,
- zapewnianie uczniom dostępu do aktualnych materiałów dydaktycznych,
- wspieranie uczestnictwa dzieci, młodzieży i nauczycieli w programach edukacyjnych w celu nabywania nowych, unikalnych doświadczeń i podnoszenia poziomu nauczania w szkołach dzięki wykorzystaniu tych doświadczeń,
- remonty i modernizacja infrastrukturalnej bazy szkolnej,
- wyposażanie szkół w nowoczesne pomoce dydaktyczne oraz sprzęt,
- wsparcie poprzez różne formy doskonalenia uczniów szkoły ponadgimnazjalnej w kierunku wybranych przedmiotów .

Termin realizacji:

Działania powinny być podejmowane w całym okresie, którego dotyczy Strategia, tj. do roku 2030.

Podmioty zaangażowane i odpowiedzialne:

- Urząd Gminy,
- Kuratorium Oświaty,
- dyrektorzy szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnej,
- nauczyciele,
- uczniowie i ich rodzice.

3. Zwiększenie dostępności i wykorzystania Internetu

W czasach, kiedy podstawową wartością w gospodarce stała się informacja oraz kiedy społeczeństwo określa się mianem informacyjnego, kiedy coraz większa część aktywności społecznej, kulturalnej, usługowej czy administracyjnej przenosi się w sposób relatywnie naturalny do Internetu, stał się on podstawowym medium.